

EK – 3 UÇUŞ OPERASYONLARINA İLİŞKİN ORGANİZASYON GEREKLİLİKLERİ (BÖLÜM – ORO)

ORO.GEN.005 Kapsam

İşbu Ek ile aşağıda belirtilen operasyonların gerçekleştirilmesi durumunda işletici tarafından tabi olunacak gereklilikler belirlenmektedir:

- Ticari hava taşıma operasyonları (CAT);
- Ticari amaçlı özel operasyonlar;
- Kompleks motorlu hava aracı ile gerçekleştirilen ticari olmayan operasyonlar;
- Kompleks motorlu hava aracı ile gerçekleştirilen ticari olmayan özel operasyonlar.

ALT BÖLÜM GEN – GENEL HÜKÜMLER KISIM 1 – GENEL

ORO.GEN.105 Yetkili otorite

İşbu Ek kapsamında, Türkiye Cumhuriyeti içerisinde sertifikalandırma veya bildirim yükümlülüğüne veya özel operasyon yetkisine tabi olan işleticiler üzerindeki gözetim faaliyetleri, Genel Müdürlük tarafından gerçekleştirilecektir.

ORO.GEN.110 İşletici sorumlulukları

- İşletici, hava aracının işletilmesi konusunda ilgili uluslararası mevzuatlara, uygulanabilirliği ölçüde bu Ek'in ilgili hükümleri, kendi işletme ruhsatı (AOC) veya özel operasyon yetkisi (SPO yetkisi) veya bildirim kapsamında yapılmasından sorumludur.
- Her uçuş, işletme el kitabı hükümlerine göre gerçekleştirilecektir.
- İşletici, işletme ruhsatı, SPO yetkisi veya bildirimindeki hükümlere göre gerçekleştirilen uçuşlar üzerinde operasyonel kontrolü sağlamak için bir sistem kuracak ve bunu muhafaza edecektir.
- İşletici, hava aracının operasyon alanı ve operasyon tipi için gerekli olan teçhizatlar ile teçhiz edilmesini ve ekip üyelerinin bu operasyon alanı ve operasyon tipi için gerekli vasıflara sahip olmasını sağlayacaktır.
- İşletici, yer ve uçuş operasyonları için görevlendirilen veya bu operasyonlarda doğrudan dâhil olan tüm personelin doğru bilgilendirilmelerini, belirli görevlerdeki yeteneklerini kanıtlamış olmalarını ve sorumluluklarının bu gibi görevlerin operasyonun bütünü ile ilişkisinin farkındalığını sağlayacaktır.
- İşletici, yer personeli ve ekip üyelerinin yerdeki ve uçuştaki her tür operasyona yönelik görev ve sorumluluklarını içeren, her bir hava aracı tipi için emniyetli operasyon prosedürleri ve talimatları oluşturacaktır. Bu prosedürler ve talimatlar, steril kokpit sağlanmasına yönelik prosedürler ile talimatlar da dâhil olmak üzere, hava aracının emniyetli operasyonu için gerekli olanlar dışında ekip üyelerinin uçuşun kritik safhalarında herhangi bir faaliyet gerçekleştirilmesini gerektirmeyecektir.

- (g) İşletici, tüm personelin, görevlerinin icrasına ilişkin ve operasyonların gerçekleştirileceği Devletlerin kanunlarına, yönetmeliklerine ve prosedürlerine uymaları gerektiğinin bilincinde olmasını sağlayacaktır.
- (h) İşletici, her bir hava aracı tipi için, işletme el kitabı içerisindeki operasyonel prosedürlere uyulmasını sağlamak ve normal, normal olmayan ve acil durum koşullarındaki uçuşun tüm safhalarında ekip üyeleri tarafından kullanılmak üzere bir kontrol listesi sistemi oluşturacaktır. Kontrol listelerinin tasarımı ve kullanımında insan faktörleri ilkelerine uyulacak ve hava aracı üreticisinden elde edilen en güncel dokümanlar dikkate alınacaktır.
- (i) İşletici, uçuş yapılacak rotada ve havaalanlarında veya operasyon sahalarında hava aracı performansına ilişkin hususlara, diğer operasyon kısıtlamalarına ve bunlarla ilgili beklenen koşullara bağlı olarak emniyetli bir uçuş gerçekleştirilmesi için uçuş planlama prosedürleri belirleyecektir. Bu prosedürler, işletme el kitabı içerisinde yer alacaktır.
- (j) İşletici, ilgili personel için, Teknik Talimatlar dokümanı gereği gerekli görülen tehlikeli maddeler eğitim programları oluşturacak ve bunları muhafaza edecektir. Bu eğitim programları, ilgili personelin sorumlulukları ile orantılı olacaktır. Tehlikeli madde taşıyıp taşımadıklarına bakılmaksızın, ticari hava taşımacılığı (CAT) yapan işleticiler ile ORO.GEN.005(b)/(c)/(d) maddelerinde bahsi geçen ticari hava taşımacılığı (CAT) dışında operasyonlar gerçekleştiren ve tehlikeli madde taşıyan işleticilerin eğitim programları, Genel Müdürlük değerlendirmesine ve onayına tabidir.
- (k) (j)'de yer alan hükümlere bakılmaksızın, aşağıda listelenen hava araçlarıyla ticari operasyonlar gerçekleştiren işleticiler, uçuş ekibi üyelerinin, yolcu beraberinde hava aracına getirilen veya kargo olarak getirilen gizli tehlikeli maddelerin farkına varmalarını sağlayacak uygun tehlikeli maddeler eğitimi ya da brifingi almalarını temin edecektir.
- (i) Planör;
- (ii) Gündüz VFR şartlarda aynı havaalanından veya operasyon alanından kalkış ve aynı havaalanına veya operasyon alanına iniş yapılan uçuşlarda işletilen, 5.700 kg veya daha az azami sertifikalandırılmış kalkış ağırlığına ve 5 veya daha az MOPSC'ye sahip tek motorlu pervaneli uçaklar, ya da
- (iii) Gündüz VFR şartlarda aynı havaalanından veya operasyon alanından kalkış ve aynı havaalanına veya operasyon alanına iniş yapılan uçuşlarda işletilen, kompleks motorlu olmayan, tek motorlu, 5 veya daha az MOPSC'ye sahip helikopterler,
- ile uçuşlar gerçekleştirilen bir işletici, uçuş ekibi üyelerinin, yolcu beraberinde hava aracına getirilen veya kargo olarak getirilen gizli tehlikeli maddelerin farkına varmalarını sağlayacak uygun bir eğitim ya da brifing almalarını temin edecektir.

ORO.GEN.115 AOC başvurusu

- (a) İşletme ruhsatı başvurusu ya da mevcut işletme ruhsatında değişiklik yapılması yönündeki bir başvuru, uluslararası mevzuatların uygulanabilir gereklilikleri dikkate alınarak, Genel Müdürlük tarafından belirlenen bir biçim ve tarzda yapılacaktır.
- (b) İlk işletme ruhsatı başvurusunda işleticiler, Genel Müdürlüğe, uluslararası mevzuatlarda belirtilen gerekliliklere nasıl uyacaklarını gösteren belgeleri sunacaktır. Bu belgeler içerisinde, önceden onay gerektirmeyen değişikliklerin nasıl yönetileceğini ve Genel Müdürlüğe nasıl bildirileceğini açıklayan bir prosedür bulunacaktır.

ORO.GEN.120 Uyumluluk yöntemleri

- (a) EASA tarafından yayımlanmış Kabul Edilebilir Uyumluluk Yöntemleri (AMC)'ne yönelik kabul edilen alternatif uyumluluk yöntemleri, uluslararası mevzuatlara uyumluluğun tesis edilmesi amacıyla, işletici tarafından kullanılabilir.
- (b) Sertifikalandırmaya tabi olan bir işletici, Uygulama Kurallarına uyumluluğun tesis edilmesi amacıyla, EASA tarafından yayımlanmış Kabul Edilebilir Uyumluluk Yöntemleri (AMC)'ne yönelik alternatif uyumluluk yöntemlerinin kullanılmasının talep etmesi halinde, işletici bunu uygulamadan önce söz konusu alternatif uyumluluk yöntemlerine ilişkin eksiksiz bir açıklamayı Genel Müdürlüğe sunacaktır. Bu açıklamada, ilgili el kitaplarında veya prosedürlerde yapılacak her türlü revizyon ile uluslararası mevzuatların yerine getirildiğini gösteren bir değerlendirme bulunacaktır.
- İşletici, bu alternatif uyumluluk yöntemlerini, Genel Müdürlükten önceden onay almak suretiyle, konuya ilişkin bildirim alması üzerine uygulayabilir.
- (c) Faaliyetine ilişkin bildirimde bulunması gereken bir işletici, uluslararası mevzuatlara uyumluluğun tesis edilmesi amacıyla, kullandığı alternatif uyumluluk yöntemleri listesini Genel Müdürlüğe iletacaktır.
- (d) SPO yetkisine tabi bir işleticinin alternatif uyumluluk yöntemleri kullanmak istemesi halinde, bu alternatif uyumluluk yöntemlerinin yetkinin bir parçası olan standart operasyon usullerini etkilediği durumlarda (b) maddesine, kuruluşunun ve operasyonunun bildirilen kısmı için de (c) maddesine uyacaktır.

ORO.GEN.125 AOC sahibinin onayına ve imtiyazlarına ilişkin hükümler

Ruhsatlandırılmış bir işletici, işletme ruhsatının eki olan işletme şartlarında tanımlanan kapsam ve imtiyazlara uyacaktır.

ORO.GEN.130 AOC sahibi ile ilgili değişiklikler

- (a) Aşağıda yer alan hususlardaki değişiklikler, Genel Müdürlüğün önceden onayını gerektirir:
- (1) İşleticiye ait işletme ruhsatının veya işletme şartlarının kapsamı; ya da
  - (2) ORO.GEN.200(a)(1) ile (a)(2) içerisinde gerekli kılınan işleticinin yönetim sisteminin herhangi bir unsuru.
- (b) Uluslararası mevzuatlara göre önceden onay alınması gereken her türlü değişiklik için, işletici Genel Müdürlüğe onay başvurusunda bulunacak ve Genel Müdürlük tarafından düzenlenmiş bir onay alacaktır. Genel Müdürlüğün, uluslararası mevzuatlara devamlı uyulduğunu tespit etmesi, işletme ruhsatı ile bu ruhsata ekli ilgili onay hükümlerinde gerekliyse değişiklik yapmasını sağlamak için, bu tür bir değişiklik yapılmadan önce onay başvurusu yapılacaktır.

İşletici, Genel Müdürlüğe ilgili her türlü belgeyi sunacaktır.

Değişiklik, yalnızca Genel Müdürlüğün resmi onayının alınması üzerine uygulanacaktır.

İşletici, söz konusuysa, bu değişiklikler sırasında Genel Müdürlük tarafından belirlenen koşullara göre operasyonda bulunacaktır.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

- (c) Önceden onay gerektirmeyen tüm değişiklikler, Genel Müdürlük tarafından onaylanan prosedürde tanımlandığı şekilde yönetilecek ve Genel Müdürlüğe bildirilecektir.

ORO.GEN.135 AOC'nin geçerliliğinin devamı

- (a) İşletme ruhsatı, aşağıda belirtilen koşullarda geçerliliğini sürdürecektir:

- (1) ORO.GEN.150'de belirtildiği şekilde bulguların idaresine ilişkin hükümler dikkate alınarak, işleticinin ulusal ve uluslararası mevzuatların ilgili hükümlerine uyumluluğunun devam etmesi;
- (2) Uluslararası mevzuatların ilgili gerekliliklerine uyumluluğun devam ettirildiğinin tespit edilebilmesi için ORO.GEN.140'de belirtildiği şekilde Genel Müdürlüğün işleticiye gerekli erişiminin sağlanması; ve
- (3) Ruhsatın iptal edilmemiş ya da geri alınmamış olması.

- (b) Ruhsatın geri alınması ya da iptal edilmesi üzerine ruhsat, gecikmeksizin Genel Müdürlüğe iade edilecektir.

ORO.GEN.140 Erişim

- (a) Ulusal ve uluslararası mevzuatların ilgili gerekliliklerine uyumluluğunun tespit edilmesi amacıyla, işletici, sözleşme yapılınsın ya da yapılmınsın, aşağıdaki yetkililerden biri tarafından yetkilendirilen herhangi bir kişinin, her zaman, ruhsatlandırmaya, SPO yetkilendirmesine veya bildirimine ilişkin faaliyeti ile ilgili her türlü tesis, hava aracı, belge, kayıt, veri, prosedür veya diğer her türlü malzemeye erişmesine imkân verecektir:

- (1) Genel Müdürlük;
- (2) Uluslararası mevzuatlar kapsamında ramp denetlemeleri gerçekleştirmeye yetkili otorite.

- (b) CAT operasyonları sırasında (a) maddesinde belirtilen hava aracına erişim, CAT.GEN.MPA.135 kapsamında kokpit için sorumlu kaptan pilot tarafından emniyet ile ilgili olarak aksi kararlaştırılmadıkça, uçuş operasyonları sırasında hava aracına girme ve hava aracında kalma imkânını kapsar.

ORO.GEN.150 Bulgular

İşletici, bulgulara ilişkin bildirim alması üzerine, şunları gerçekleştirecektir:

- (a) Uygunsuzluğun kök nedenlerini saptamak;
- (b) Bir düzeltici eylem planı belirlemek;
- (c) Düzeltici eylem uygulamasını, SHT-DENETİM Talimatı içerisinde tanımlandığı şekilde, Genel Müdürlük ile mutabık kalınan sürede sunmak.

ORO.GEN.155 Emniyet sorununa anında müdahale

İşletici,

- (a) Genel Müdürlük tarafından zorunlu kılınan her türlü emniyet tedbirini; ve

- (b) Uçuşa elverişlilik direktifleri dâhil olmak üzere, EASA tarafından yayımlanan ilgili her türlü zorunlu emniyet bilgilerini uygulayacaktır.

ORO.GEN.160 Olay raporlama

Havacılık olaylarının raporlanması, toplanması, incelenmesi ve muhafaza edilmesi ile kaza ve ciddi olayların raporlanmasına ilişkin düzenleme, Genel Müdürlük tarafından SHT-OLAY Talimatı ile yapılmıştır.

KISIM 2 – YÖNETİM

ORO.GEN.200 Yönetim sistemi

- (a) İşletici, aşağıda belirtilenleri kapsayacak bir yönetim sistemi oluşturacak, uygulayacak ve devam ettirecektir:
- (1) Sorumlu Müdürün doğrudan emniyet ile ilgili hesap verebilirliği de dâhil olmak üzere, işletici için açıkça tanımlanmış sorumluluk ve hesap verilebilirlik sınırları;
  - (2) Emniyet politikası olarak tanımlanan, işleticinin emniyet ile ilgili genel felsefeleri ve ilkelerine ilişkin genel bir açıklama;
  - (3) İşleticinin faaliyetlerinden kaynaklı havacılık emniyet tehlikelerinin tanımlanması, değerlendirilmesi ve ilgili risklerin yönetilmesi, riski azaltacak ve etkinliği doğrulanmış işlemlerin yapılması;
  - (4) Personelin eğitilmiş ve görevlerini ifa edebilecek yeterliliğe sahip olmasının sağlanması;
  - (5) Personelin tüm sorumluluklarının bilincinde olmasına yönelik bir süreç te dâhil olmak üzere, tüm yönetim sistemi kilit süreçlerine ilişkin belgeler ile bu belgelerin revizyonuna ilişkin prosedür;
  - (6) İşleticinin ilgili gerekliliklere uyumluluğunun izlenmesi işlevi. Düzeltici işlemlerin gerektiği gibi etkin bir şekilde uygulanmasının sağlanması için bulgulara yönelik Sorumlu Müdüre geri bildirim ihtiva edecek bir uyumluluk izleme sistemi; ve
  - (7) Bu Ek ya da diğer uygulanabilir Ek'lerin ilgili alt bölümlerinde belirtilen her türlü ilave gereklilik.
- (b) Yönetim sistemi, yapılan faaliyetlere özgü tehlikeler ve ilişkili riskler dikkate alınarak, işleticinin büyüklüğüne ve faaliyetlerinin özellikleri ile karmaşıklığına uygun olacaktır.

ORO.GEN.205 Sözleşmeli faaliyetler

- (a) İşletici, faaliyetinin herhangi bir bölümü için sözleşme yaptığında ya da hizmet alımı gerçekleştirdiğinde, sözleşme yapılan veya alınan hizmetin veya ürününün uygulanabilir gerekliliklere uyumluluğunu sağlayacaktır.
- (b) Sertifikalandırılan bir işleticinin veya SPO yetkisi sahibinin faaliyetinin herhangi bir bölümüne yönelik olarak söz konusu bu faaliyeti gerçekleştirebilmesi için işbu Bölüme uygun bir şekilde sertifikalandırılmamış veya yetkilendirilmemiş bir kuruluşla sözleşme yaptığı durumlarda, sözleşme yapılan kuruluş işletici onayı dâhilinde çalışacaktır.

Sözleşme yapan kuruluş, uygulanabilir gerekliliklere uyumluluğunun sürdürüldüğünün tespiti için Genel Müdürlüğün sözleşme yapılan kuruluşa erişimini sağlayacaktır.

ORO.GEN.210 Personel gereklilikleri

- (a) İşletici, tüm faaliyetlerin uygulanabilir gerekliliklere göre finanse edilip gerçekleştirilmesini sağlayacak yetkiye sahip bir Sorumlu Müdür tayin edecektir. Sorumlu Müdür etkin bir yönetim sistemi oluşturmak ve bunu devam ettirmekle sorumlu olacaktır.
- (b) İşletici tarafından, işleticinin uygulanabilir hükümlere uyumluluğunu sürdürmesini sağlamakla sorumlu kişi veya kişiler tayin edilecektir. Bu kişi veya kişiler, nihai olarak, Sorumlu Müdüre karşı sorumlu olacaklardır.
- (c) İşletici, uygulanabilir hükümler kapsamında yerine getirilecek planlı görev ve faaliyetler için yeterli sayıda nitelikli personel istihdam edecektir.
- (d) İşletici, (c) maddesine uyumluluğu göstermek amacıyla uygun deneyim, yeterlilik ve eğitim kayıtlarını muhafaza edecektir.
- (e) İşletici, tüm personelin görevlerinin icrası ile ilgili kurallar ile prosedürlerin bilincinde olmasını sağlayacaktır.

ORO.GEN.215 Tesis gereklilikleri

İşletici, tüm planlı görev ve faaliyetlerin uygulanabilir gerekliliklere göre yerine getirilmesine ve yönetimine imkân sağlayan tesislere sahip olacaktır.

ORO.GEN.220 Kayıtların tutulması

- (a) İşletici, özellikle ORO.GEN.200 içerisinde belirtilen tüm unsurları kapsayan, geliştirilen tüm faaliyetler için yeterli bir depolama ve güvenilir bir izlenebilirlik sağlayan bir kayıt tutma sistemi oluşturacaktır.
- (b) Kayıtların biçimi (formatı) işleticinin prosedürlerinde belirtilecektir.
- (c) Kayıtlar, hasara, değişikliğe ve hırsızlığa karşı koruma sağlayacak bir şekilde saklanacaktır.

ALT BÖLÜM AOC – İŞLETİCİNİN RUHSATLANDIRILMASI

ORO.AOC.100 İşletme ruhsatı başvurusu

- (a) İşletici ticari hava taşımacılığı operasyonlarına başlamadan önce, Genel Müdürlük tarafından düzenlenen bir işletme ruhsatı (AOC) başvurusunda bulunacak ve sahip olacaktır.
- (b) İşletici, Genel Müdürlüğe aşağıdaki bilgileri sunacaktır:
  - (1) Başvuru sahibinin resmi ve ticari adı, adresi ve posta adresi;
  - (2) İşletilecek hava aracı tipi/tipleri ile sayısı dâhil, öngörülen operasyona ilişkin bir açıklama;

- (3) Organizasyon yapısı dâhil, yönetim sistemine ilişkin bir açıklama;
  - (4) Sorumlu Müdürün adı;
  - (5) ORO.AOC.135(a) gereğince görevlendirilen Sorumlu Yönetici Personelin adları ile birlikte yeterlilikleri ve deneyimleri;
  - (6) ORO.MLR.100 gereği işletme el kitabının bir kopyası;
  - (7) Genel Müdürlüğe gönderilen belgelerin başvuru sahibi tarafından doğrulandığına ve uygulanabilir gerekliliklere uyumlu olduğuna dair bir beyanname.
- (c) Başvuru sahipleri,
- (1) Uluslararası mevzuatlara, bu Ek, bu Talimatın Ek 4 (Altbölüm CAT), Ek 5 (Altbölüm SPA) ve Avrupa Komisyonu'nun 2015/640 sayılı mevzuatın Ek 1 (Bölüm 26) gerekliliklerine uyacaklarını;
  - (2) İşletilen tüm hava araçlarının, SHY-21 Yönetmeliğine uygun bir uçuşa elverişlilik sertifikasına (CofA) sahip olacağını veya SHT-KİRALAMA Talimatına uygun bir şekilde dry lease ile kiralanacağını; ve
  - (3) Organizasyonun ve yönetiminin, operasyonun ölçeğine ve kapsamına uygun olduğunu ve bununla örtüştüğünü Genel Müdürlüğe ispatlayacaktır.

ORO.AOC.105 İşletme şartları ve AOC sahibinin imtiyazları

İşleticiye sunulan imtiyazlar, bu Talimatın Ek 5'i (Altbölüm SPA) kapsamında verilenler dâhil olmak üzere, işletme şartlarında belirtilecektir.

ORO.AOC.110 Kiralama sözleşmesi

Hava aracı kiralama ve kiraya verme işlemlerine yönelik düzenleme, Genel Müdürlük tarafından SHT-KİRALAMA Talimatı ile yapılmıştır.

ORO.AOC.115 Kod paylaşımı sözleşmeleri

- (a) İşbu Bölüme kapsamında ruhsatlandırılan bir işletici, ancak aşağıda belirtilenleri sağladıktan sonra diğer bir ülke işleticisi ile bir kod paylaşımı sözleşmesi yapabilir:
  - (1) Diğer ülke işleticisinin uygulanabilir ICAO standartlarına uyumluluğunu doğrulamış olmak;
  - (2) Genel Müdürlüğe ilgili bilgi ve belgeleri temin etmiş olmak.
- (b) Kod paylaşım sözleşmesinin uygulanması sırasında işletici, diğer ülke işleticisinin uygulanabilir ICAO standartlarına uymaya devam edip etmediğini izleyecek ve düzenli aralıklarla değerlendirecektir.
- (c) İşbu Bölüme uygun ruhsatlandırılmış işletici, diğer ülke işleticisinin uluslararası mevzuatlar uyarınca bir işletim yasağına maruz kalması ya da uygulanabilir ICAO standartlarına uyamaması durumunda söz konusu diğer ülke işleticisi tarafından işletilen bir uçuş için bilet satmayacak ve düzenlemeyecektir.

ORO.AOC.120 Kabin ekibi eğitimi verilmesi ve kabin ekibi sertifikalarının düzenlenmesine ilişkin onaylar

(a) SHT-CC Talimatı içerisinde gerekli görülen eğitim kursunun verilmesi amaçlandığında, işletici Genel Müdürlüğe onay başvurusunda bulunacak ve Genel Müdürlük tarafından düzenlenmiş bir onay alacaktır. Bu kapsamda, başvuru sahibi, SHT-CC Talimatının CC.TRA.215 ve CC.TRA.220'sinde belirtilen eğitim kursunun uygulanması ve içeriğine ilişkin gerekliliklere uyumluluğu ispatlayacak ve Genel Müdürlüğe şunları sunacaktır:

- (1) Planlanan faaliyet başlangıç tarihi;
- (2) Kapsam dâhilindeki eğitim unsurları ile ilgili eğitmenlerin kişisel detayları ile nitelikleri;
- (3) Eğitimin yapılacağı eğitim yerinin/yerlerinin adı/adları ve adresi/adresleri;
- (4) Kullanılacak tesislere, eğitim yöntemlerine, el kitaplarına ve temsili cihazlara ilişkin bir açıklama; ve
- (5) Eğitim kursuna ilişkin müfredat ve ilgili programlar.

(b) Genel Müdürlüğün, SHT-CC Talimatı kapsamında işleticilerin kabin ekibi sertifikaları düzenlenmesine onay verilebileceğine ilişkin karar alması halinde, başvuru sahibi (a) maddesine ek olarak:

- (1) Aşağıda yer alan maddeleri yerine getirdiğini Genel Müdürlüğe ispatlayacaktır:
  - i. Kuruluşun bu görevi yerine getirme kabiliyetine ve bu konuda hesap verme sorumluluğuna sahip olduğunu;
  - ii. Değerlendirmede bulunan personelin uygun vasıflara sahip ve menfaat çatışmasından uzak olduğunu;
- (2) Aşağıda yer alan maddelere ait prosedürler ve belirlenmiş koşulları sunacaktır:
  - i. SHT-CC Talimatının Ek-1'inin CC.TRA.220 hükmü uyarınca gerekli olan değerlendirmenin yapılması;
  - ii. Kabin ekibi sertifikalarının düzenlenmesi;
  - iii. Verilecek sertifikalara ve sertifika sahiplerine ilişkin tüm bilgi ve belgelerin, kayıt tutma, gözetim ve yaptırım amaçlı işlemler amacıyla Genel Müdürlüğe sunulması.

(c) (a) ve (b) içerisinde bahsi geçen onaylar, işletme şartlarında belirtilecektir.

ORO.AOC.125 AOC sahibi tarafından işletme şartlarında yer alan hava aracıyla yapılan ticari olmayan operasyonlar

(a) AOC sahibi işletici, aşağıda belirtilen koşulları sağlaması kaydıyla, AOC'nin eki olan işletme şartlarında yer alan ve ticari hava taşımacılığı operasyonları dışında kullanılan bir hava aracı ile ticari olmayan operasyonlar gerçekleştirebilir:

- (1) Aşağıdakiler dâhil olmak üzere, işletme el kitabı içerisinde bu operasyonları detaylı bir şekilde açıklamak;
  - i. Uygulanabilir gerekliliklerin tanımlanması;

- ii. Ticari hava taşımacılığı operasyonları ile ticari olmayan operasyonların gerçekleştirilmesi esnasında kullanılan operasyonel prosedürler arasındaki farklılıkların açıkça tanımlanması;
  - iii. Operasyona dâhil olan tüm personelin ilgili prosedürler hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlayan bir yöntem;
- (2) Öncesinde onay almak için (a)(1)(ii) maddesinde belirtilen operasyonel prosedürler arasında belirlenen farklılıkları Genel Müdürlüğe sunmak.
- (b) (a) maddesinde belirtilen operasyonları gerçekleştiren bir AOC sahibinin, işbu Bölüme uygun bir bildirim sunması gerekmeyecektir.

ORO.AOC.130 Uçuş veri izleme – uçaklar

- (a) İşletici, 27.000 kg.'ın üzerinde azami sertifikalandırılmış kalkış ağırlığına sahip uçaklar için, kendi yönetim sistemine entegre edilecek bir uçuş veri izleme programı oluşturacak ve bunu sürdürecektir.
- (b) Uçuş veri izleme programı, cezalandırıcı nitelikte olmayacak ve verilerin kaynağının/kaynaklarının korunması için uygun tedbirleri içerecektir.

ORO.AOC.135 Personel gereklilikleri

- (a) ORO.GEN.210(b) gereğince işletici, aşağıdaki alanların yönetimi ile gözetiminden Sorumlu Yönetici Personel görevlendirecektir:
  - (1) Uçuş İşletme;
  - (2) Ekip Eğitimi;
  - (3) Yer İşletme; ve
  - (4) SHY-M Yönetmeliği gereğince sürekli uçuşa elverişlilik.
- (b) Personelin yeterliliği ve yetkinliği
  - (1) İşletici, planlanan yer ve uçuş operasyonları için yeterli sayıda personel istihdam edecektir.
  - (2) Yer ve uçuş operasyonlarında görevlendirilen ya da bu tür operasyonlara doğrudan dâhil olan tüm personel:
    - i. Uygun bir şekilde eğitilecek;
    - ii. Kendilerine verilen görevlerin ifası için gerekli becerilere sahip olduğunu ispatlayacak;
    - iii. Sorumluluklarının ve aldıkları görevlerin operasyonun tümüyle ilişkisinin bilincinde olacaktır.
- (c) Personelin gözetimi
  - (1) İşletici, kendi kuruluş yapısı ile istihdam ettiği personel sayısını dikkate alarak, yeterli sayıda gözetmen atayacaktır.

- (2) Bu gözetmelerin görev ve sorumlulukları tanımlanacak ve üstlendikleri gözetim sorumluluklarını yerine getirebilmelerini sağlamak için diğer her türlü gerekli düzenleme yapılacaktır.
- (3) Ekip üyeleri ile operasyona dâhil olan personelin gözetimi, işletme el kitabında belirtilen standartlara ulaşılmasını sağlayacak deneyim ve becerilere sahip kişiler tarafından yapılacaktır.

ORO.AOC.140 Tesis gereklilikleri

İşletici, ORO.GEN.215 gereğince,

- (a) Uçuşlarının emniyetli bir şekilde yapılmasını sağlayacak uygun yer işletme tesislerinden yararlanacak;
- (b) Operasyonel ana üssünde, operasyon alanı ve türüne uygun operasyonel destek tesisleri düzenleyecek;
- (c) Her bir operasyon üssünde mevcut çalışma alanının, yaptığı işlemler uçuş operasyonlarının emniyetini etkileyebilecek personel için yeterli olmasını sağlayacak. Yer personeli, operasyonel kontrolden sorumlu personel ve önemli kayıtların saklanması ve görüntülenmesi ile ilgili personelin ihtiyaçlarına ve ekipler tarafından yapılan uçuş planlamasına dikkat edilecektir.

ORO.AOC.150 Dokümantasyon gereklilikleri

- (a) İşletici, el kitaplarının ve gerekli olan diğer her türlü doküman ve bunlara ilişkin değişikliklerin hazırlanması için düzenlemelerde bulunacaktır.
- (b) İşletici, operasyonel talimatlar ile diğer bilgileri gecikmeksizin dağıtabilme yeterliliğine sahip olacaktır.

ALT BÖLÜM DEC – BİLDİRİM

ORO.DEC.100 Bildirim

Kompleks motorlu hava aracı ile ticari olmayan operasyonlar veya ticari olmayan özel operasyonlar yapan işletici ile ticari özel operasyon yapan işletici:

- (a) Operasyonlara başlamadan önce, işbu Ekin Ek-1’inde yer alan formu kullanarak, ilgili tüm bilgileri Genel Müdürlüğe sunacak;
- (b) Kullanılan alternatif uyumluluk yöntemlerine ilişkin listeyi Genel Müdürlüğe ileticek;
- (c) Uygulanabilir gerekliliklere ve bildirim içerisinde yer alan bilgilere olan uyumluluğu muhafaza edecek;
- (d) Bildiriminde veya kullandığı uyumluluk yönteminde yaşanan herhangi bir değişikliği, işbu Ek’in Ek-1’inde yer alan form kullanılarak değişiklik yapılan bildirimini ibraz etmek suretiyle gecikmeden Genel Müdürlüğe bildirecek; ve
- (e) Operasyonu durdurduğunda durumu Genel Müdürlüğe bildirecektir.

ALT BÖLÜM SPO – TİCARİ ÖZEL OPERASYONLAR

ORO.SPO.100 Ticari özel operasyon işleticilerine ilişkin genel şartlar

- (a) Ticari özel operasyon işleticisi, ORO.DEC.100'e ilaveten ORO.AOC.135, ORO.AOC.140 ve ORO.AOC.150'ye de uyacaktır.
- (b) Hava aracı, SHY-21 Yönetmeliğine uygun bir uçuşa elverişlilik sertifikasına (CofA) sahip olacak veya (c) maddesine uygun bir şekilde kiralanacaktır.
- (c) Ticari özel operasyon işleticisi, Genel Müdürlük tarafından yayınlanan SHT-KİRALAMA Talimatı gerekliliklerine uyacaktır.

ORO.SPO.110 Yüksek riskli ticari özel operasyonlara ilişkin yetkilendirme

- (a) Ticari özel operasyon işleticisi, aşağıdaki özelliklere sahip, yüksek riskli ticari özel operasyona başlamadan önce Genel Müdürlüğe yetki başvurusunda bulunacak ve yetki alacaktır:
  - (1) Acil bir durumda, yerdeki üçüncü şahısların emniyetinin tehlikeye girmesinin olası olduğu bir alan üzerinde gerçekleştirilen, ya da
  - (2) Operasyonun gerçekleştirildiği yerin Genel Müdürlük tarafından tespit edilen, özel doğası ve gerçekleştirildiği yerel çevre sebebiyle özellikle yerdeki üçüncü şahıslar için yüksek risk teşkil eden.
- (b) İşletici, Genel Müdürlüğe aşağıdaki bilgileri sunacaktır:
  - (1) Başvuru sahibinin resmi adı ve ticari unvanı ile birlikte adresi ve posta adresi;
  - (2) Organizasyon yapısı dâhil, yönetim sistemine ilişkin bir tanımlama;
  - (3) İşletilecek hava aracı tipi/tipleri ve sayısı dâhil olmak üzere talep edilen operasyona ilişkin bir açıklama;
  - (4) Avrupa Komisyonu'nun 379/2014 sayılı mevzuatı Ek-2 (Bölüm SPO) SPO.OP.230 uyarınca gerekli olan, risk değerlendirmesine ilişkin belgeler ve ilgili standart operasyon prosedürleri;
  - (5) Genel Müdürlüğe gönderilen belgelerin işletici tarafından doğrulandığına ve uygulanabilir gerekliliklere uyumlu olduğuna dair bir beyanname.
- (c) Yetki başvurusu ya da söz konusu yetkide yapılacak değişikliğe ilişkin başvuru, uluslararası mevzuatların uygulanabilir hükümleri dikkate alınarak, Genel Müdürlük tarafından belirlenen bir biçim ve tarzda yapılacaktır.

ORO.SPO.115 Değişiklikler

- (a) Genel Müdürlük tarafından verilen yetkinin veya yetkilendirilen operasyonların kapsamını etkileyen her türlü değişiklik için Genel Müdürlüğün önceden onayı alınacaktır. Başlangıç risk değerlendirmesinde yer almayan her türlü değişiklik için güncellenmiş risk değerlendirmesi ve SOP, Genel Müdürlüğe sunulacaktır.
- (b) Genel Müdürlüğün uluslararası mevzuatlara sürekli uyumluluğu tespit etmesini ve gerekliyse, yetkide değişiklik yapmasını sağlamak için, değişikliğe yönelik onay başvurusu

bu tür bir değişiklik gerçekleştirilmeden önce yapılacaktır. İşletici, Genel Müdürlüğe ilgili her türlü belgeyi sunacaktır.

- (c) Değişiklik, yalnızca Genel Müdürlüğün resmi onayının alınması üzerine uygulanacaktır.
- (d) İşletici, uygulanabilirliğine göre, bu değişiklikler sırasında Genel Müdürlük tarafından belirlenen koşullara göre operasyon yapacaktır.

ORO.SPO.120 Geçerliliğin devamı

- (a) Özel operasyon yetkisine sahip bir işletici, yetki içerisinde tanımlanan kapsam ve imtiyazlara uyacaktır.
- (b) İşleticinin yetkisi, aşağıdaki durumlarda geçerli olmaya devam edecektir:
  - (1) ORO.GEN.150 maddesinde belirtilen bulguların idaresine ilişkin hükümler dikkate alınarak, işleticinin uluslararası mevzuat ilgili gerekliliklerine uyumluluğunun devam etmesi;
  - (2) Genel Müdürlüğün, uluslararası mevzuatların ilgili gerekliliklerine uyumluluğunun devam ettirildiğinin tespit edebilmesi için ORO.GEN.140 içerisinde tanımlandığı şekilde işleticiye erişiminin sağlanması; ve
  - (3) Yetkinin iptal edilmemiş ya da geri alınmamış olması.
- (c) Yetkinin geri alınması ya da iptal edilmesi üzerine sertifika gecikmeksizin Genel Müdürlüğe iade edilecektir.

ALT BÖLÜM MLR – EL KİTAPLARI, DEFTERLER VE KAYITLAR

ORO.MLR.100 İşletme el kitabı – genel

- (a) İşletici, uluslararası mevzuatlarda belirtildiği şekilde bir işletme el kitabı (OM) oluşturacaktır.
- (b) İşletme el kitabının içeriği, işbu Ek, bu Talimatın Ek 4 (Bölüm CAT)'ü ve Ek 5 (Bölüm SPA)'i, Avrupa Komisyonu'nun 800/2013 mevzuatının Ek 3 (Bölüm NCC)'ü ve uygulanabilirliğine göre Avrupa Komisyonu'nun 379/2014 mevzuatının Ek 2 (Bölüm SPO)'si içerisinde yer alan gereklilikleri yansıtacak ve işletme ruhsatının (AOC) eki olan işletme şartlarında, SPO yetkisinde ya da bildiriminde ve varsa özel onaylar listesinde yer alan koşulları ihlal etmeyecektir.
- (c) İşletme el kitabı ayrı bölümler halinde yayımlanabilir.
- (d) Operasyonlara müdahil olan tüm personel, işletme el kitabının görevleri ile ilgili kısımlarına kolaylıkla erişebilecektir.
- (e) İşletme el kitabı güncel tutulacaktır. Tüm personel, görevleri ile ilgili değişikliklerden haberdar edilecektir.
- (f) Her bir ekip üyesine işletme el kitabının görevleri ile ilgili bölümlerinin bir kopyası verilecektir. İşletme el kitabını ya da ilgili kısımlarını elinde bulunduran her kişi, işletici tarafından yapılan değişiklikler veya revizyonlarla elindeki kopyaları güncel tutmakla sorumlu olacaktır.

- (g) AOC sahipleri için:
- (1) ORO.GEN.115(b) ve ORO.GEN.130(c) kapsamında bildirilmesi gereken değişiklikler için, işletici planlanan değişiklikleri yürürlük tarihi öncesinde Genel Müdürlüğe sunacak; ve
  - (2) ORO.GEN.130 kapsamında önceden onay alınması gereken konularla ilgili prosedürlere yönelik değişiklikler için, değişiklik yürürlüğe girmeden onay alınacaktır.
- (h) SPO yetkisi sahipleri için, yetkilendirilmiş standart operasyon prosedürleri ile ilgili herhangi bir değişiklikte, değişiklik yürürlüğe girmeden önce onay alınacaktır.
- (i) Emniyet adına acil değişiklikler veya revizyonlar yapılmasının gerekli olduğu durumlarda, gerekli onay başvurusunda bulunulmuş olması kaydıyla, (g) ve (h)'ye bakılmaksızın, bu değişiklikler hemen yayınlanıp uygulanabilir.
- (j) İşletici, Genel Müdürlük tarafından gerekli görülen tüm değişiklikler ve revizyonları dâhil edecektir.
- (k) İşletici, onaylanmış belgelerden elde edilen bilgilerin ve bunlardaki her türlü değişikliğin işletme el kitabı içerisinde doğru bir şekilde yansıtılmasını sağlayacaktır. Bu, işleticinin işletme el kitabı içerisinde daha kısıtlayıcı veriler ve prosedürler yayınlamasına engel olmaz.
- (l) İşletici, tüm personelin kendi görev ve sorumluluklarının yazılı olduğu işletme el kitabının ilgili kısımlarındaki dili anlayabilmesini temin edecektir. İşletme el kitabının içeriği, kolay kullanılabilir ve insan faktörü ilkelerini gözetilen bir biçimde oluşturulacaktır.

ORO.MLR.101 İşletme el kitabı – ticari hava taşımacılığı yapısı

Gündüz VFR şartlarda, aynı havaalanından veya operasyon alanından kalkış yapan ve aynı havaalanına veya operasyon alanına iniş yapan, 5 MOPSC'ye sahip tek motorlu pervaneli uçaklarla veya 5 MOPSC'ye sahip tek motorlu kompleks motorlu olmayan helikopterlerle yapılan operasyonlar ile planörlerle yapılan operasyonlar hariç olmak üzere, işletme el kitabının ana yapısı şu şekilde olacaktır:

- (a) Bölüm A: Hava aracı tipine bağlı olmayan tüm operasyonel politikaları, talimatları ve prosedürleri kapsayan genel/temel bölüm;
- (b) Bölüm B: Tipler/sınıflar arasındaki farklar, varyantlar ya da işletici tarafından kullanılan hava aracı dikkate alınarak, tipe bağlı tüm talimatları ve prosedürleri kapsayan hava aracı operasyonuna ilişkin hususlar bölümü;
- (c) Bölüm C: Rota/görev/alan ve havaalanı/operasyon alanı talimatları ile bilgilerini kapsayan ticari hava taşımacılığı operasyonları bölümü;
- (d) Bölüm D: Emniyetli bir operasyonun temini için ilgili personele yönelik tüm eğitim talimatlarını kapsayan eğitim bölümü.

ORO.MLR.105 Asgari teçhizat listesi

- (a) SHY-21 Yönetmeliğine uygun olarak oluşturulan verilerde tanımlanan ilgili temel asgari teçhizat listesine (MMEL) dayalı olarak, SHT-MEL/MMEL Talimatında belirtilen şekilde

bir asgari teçhizat listesi (MEL) oluşturulacaktır. Eğer operasyonel uygunluk verilerinin bir parçası olarak bir MMEL oluşturulmamış ise, MEL için, uygulanabilir ise, işleticinin Devleti ya da tescil olunan Devlet tarafından kabul edilen ilgili MMEL esas alınabilir.

- (b) MEL ve MEL’de yapılacak herhangi bir değişiklik, Genel Müdürlük tarafından onaylanacaktır.
- (c) İşletici, kabul edilebilir bir zaman zarfında MMEL’de yapılan herhangi bir uygulanabilir değişikliğin ardından MEL’i revize edecektir.
- (d) İçerik listesine ek olarak, MEL’de şunlar da yer alacaktır:
- (1) MEL’i kullanan uçuş ekipleri ve bakım personeli için kılavuzluk eden ve tanımları sunan bir önsöz (giriş);
  - (2) MEL’in dayalı olduğu MMEL’in revizyon durumu ve MEL’in revizyon durumu;
  - (3) MEL’in kapsamı, boyutu ve amacı.
- (e) İşletici:
- (1) MEL içerisinde yer alan her bir gayrifaal alet, teçhizat parçası veya işlevi için onarım süresi belirleyecektir. MEL’deki onarım süresi, MMEL’deki ilgili onarım süresinden daha az kısıtlayıcı olmayacaktır.
  - (2) Etkin bir onarım programı oluşturacak;
  - (3) Aşağıdaki durumlarda, sadece MEL’de belirtilen onarım süresi sona erdikten sonra hava aracını işletecektir:
    - i. Arıza düzeltildiğinde; ya da
    - ii. Onarım süresi (f) maddesine uygun bir şekilde uzatılmış olduğunda.
- (f) Genel Müdürlüğün onayına tabi olarak, işletici, aşağıdaki şartlar karşılanması kaydıyla, B, C ve D onarım sürelerinin bir kez uzatılmasına yönelik bir prosedürden yararlanabilecektir:
- (1) Onarım süresi uzatımının hava aracı tipine yönelik MMEL’in kapsamında olması;
  - (2) Onarım süresi uzatımının azami olarak MEL içerisinde belirtilen onarım süresi kadar olması;
  - (3) Onarım süresi uzatımının MEL maddeleri onarımının gerçekleştirilmesi için normal bir yöntem olarak kullanılmaması ve yalnızca işleticinin kontrolü dışındaki faaliyetlerin söz konusu onarımı imkansız kılması durumunda kullanılması;
  - (4) İşletici tarafından uzatımların kontrol edilmesine ilişkin belirli görev ve sorumluluklara ilişkin bir tanımlama oluşturulması;
  - (5) Genel Müdürlüğe geçerli onarım süresinde yapılan herhangi bir uzatımın bildirilmesi; ve
  - (6) Onarımın ilk fırsatta yapılmasını sağlayacak bir plan oluşturulması.
- (g) İşletici, MMEL içerisinde atıfta bulunulan operasyonel ve bakım prosedürlerini dikkate alarak MEL içerisinde atıfta bulunulacak operasyonel ve bakım prosedürleri oluşturacaktır. Bu prosedürler, işletici el kitaplarının ya da MEL’in bir parçası olacaktır.

- (h) İşletici, MMEL içerisinde atıfta bulunulan operasyonel ve bakım prosedürlerinde yapılan herhangi bir uygulanabilir değişiklikten sonra MEL içerisinde atıfta bulunulan operasyonel ve bakım prosedürlerini de revize edecektir.
- (i) İşletici, MEL’de aksi belirtilmedikçe, aşağıda belirtilenleri tamamlayacaktır:
- (1) Listelenmiş gayrifaal parça için planlama yapılırken ve/veya bununla operasyon gerçekleştirirken MEL’de atıfta bulunulan operasyonel prosedürleri; ve
  - (2) Listelenmiş gayrifaal parça ile operasyona başlamadan önce MEL’de atıfta bulunulan bakım prosedürleri.
- (j) İşletici, Genel Müdürlüğün olay bazlı özel onayına tabi olarak, aşağıdaki şartların karşılanması kaydıyla, MEL kısıtlamaları dışında ancak MMEL’in kısıtlamaları kapsamında olan gayrifaal aletler, teçhizat parçaları ya da işlevleri ile hava aracını işletebilir:
- (1) İlgili aletlerin, teçhizat parçalarının veya işlevlerinin (a) maddesinde tanımlandığı şekilde MMEL’in kapsamı dahilinde olması;
  - (2) Onayın, onaylanmış MEL’in kısıtlamaları dışında operasyonların gerçekleştirilmesi için normal bir yöntem olarak kullanılmaması ve yalnızca işleticinin kontrolü dışındaki faaliyetlerin MEL’e uygunluğu imkânsız kılması durumunda kullanılması kaydıyla;
  - (3) İşletici tarafından bu onaya göre hava aracı işletilmesinin kontrol edilmesi ile ilgili özel görevler ve sorumluluklara ilişkin bir tanımlama oluşturulması;
  - (4) Gayrifaal aletlerin, teçhizat parçalarının veya işlevlerinin onarılması ya da hava aracının ilk fırsatta MEL kısıtlamalarına göre faal duruma getirilmesine yönelik bir plan oluşturulması.

ORO.MLR.110 Uçuş kayıt defteri

Her uçuş veya uçuş serisi için, hava aracı, ekip ve uçuşa ait ayrıntılar, uçuş kayıt defterine ya da muadiline kaydedilecektir.

ORO.MLR.115 Kayıtların saklanması

- (a) Aşağıdaki kayıtlar, en az 5 yıl süreyle saklanacaktır:
- (1) CAT işleticileri için, ORO.GEN.200 içerisinde belirtilen faaliyetlere ilişkin kayıtlar;
  - (2) Bildirime sahip işleticiler için, bildirimının bir kopyası, alınan onaylara ilişkin ayrıntılar ve işletme el kitabı.
  - (3) SPO yetkisine sahip olanlar için, (a)(2)’ye ek olarak, Avrupa Komisyonu’nun 379/2014 sayılı mevzuatı Ek-2 (Bölüm SPO) SPO.OP.230’ya uygun bir şekilde gerçekleştirilen risk değerlendirmesine ve ilgili standart operasyon prosedürlerine ilişkin kayıtlar.
- (b) Bir uçuşun hazırlığı ve icrası için kullanılan aşağıdaki bilgiler ve ilgili raporlar, 3 ay süreyle saklanacaktır:
- (1) Mevcutsa, operasyonel uçuş planı;

- (2) Rotaya ilişkin NOTAM ve şayet işletici tarafından düzenlenmişse havacılık bilgi hizmetleri (AIS) brifing belgeleri;
  - (3) Ağırlık ve denge formları;
  - (4) Mevcutsa, sorumlu kaptan pilota/kaptan pilota tehlikeli maddelere ilişkin verilen yazılı bilgiler dâhil olmak üzere, özel yüklerle ilişkin bildirim;
  - (5) Uçuş kayıt defteri ya da muadili; ve
  - (6) Herhangi bir olayın ya da sorumlu kaptan pilotun/kaptan pilotun rapor edilmesini veya kayıt edilmesini gerekli gördüğü herhangi bir olayın ayrıntılarının kaydedileceği uçuş raporu/raporları;
- (c) Personel kayıtları, aşağıda belirtilen süre boyunca saklanacaktır:

Uçuş ekibi lisansı ve kabin ekibi sertifikası	Ekip üyesinin, lisans veya sertifikasının sağladığı imtiyazları hava aracı işleticisi için kullandığı sürece
Ekip üyesi eğitimi, kontrolü ve nitelikleri	3 yıl
Ekip üyesinin son deneyimine dair kayıtlar	15 ay
Uygulanabilirliğine göre, ekip üyesi rota ve havaalanı/görev ve alan yeterliliği	3 yıl
Söz konusuysa, tehlikeli maddeler eğitimi	3 yıl
Kendisi için bir eğitim programı gerekli olan diğer personelin eğitim/nitelik kayıtları	Son 2 eğitime ilişkin kayıtlar

(d) İşletici:

- (1) Her bir ekip üyesinin tüm eğitimine, kontrolüne ve niteliklerine ilişkin kayıtları, Bölüm ORO içerisinde belirtildiği şekilde muhafaza edecek; ve
  - (2) Bu tür kayıtları talep üzerine ilgili ekip üyesine sağlayacaktır.
- (e) İşletici, artık söz konusu hava aracının işleticisi ya da ekip üyesinin işvereni olmasa bile, bir uçuşun hazırlığı ve icrası için kullanılan bilgileri ve personel eğitim kayıtlarını, (c)'de belirtilen zaman zarfında olması kaydıyla, muhafaza edecektir.
- (f) İşletici, bir ekip üyesi bir başka işleticinin ekip üyesi haline geldiği takdirde, söz konusu ekip üyesinin kayıtlarını, (c)'de belirtilen zaman zarfında olması kaydıyla, yeni işleticiye sağlayacaktır.

ALT BÖLÜM SEC – GÜVENLİK

ORO.SEC.100 Kokpit güvenliği – uçaklar

- (a) Kokpit kapısı ile teçhiz edilmiş bir uçakta, bu kapı kilitlebilir nitelikte olacak ve kabinde herhangi şüpheli bir faaliyet ya da güvenlik ihlalleri olması halinde kabin ekibinin uçuş ekibini bilgilendirebileceği yöntemler sağlanacaktır.
- (b) 45.500 kg'ın üzerinde bir azami sertifikalandırılmış kalkış ağırlığına sahip ya da ticari yolcu taşımacılığı faaliyetinde bulunan 60'ın üzerinde bir MOPSC'ye sahip tüm yolcu taşıyan uçaklar, herhangi bir pilot istasyonundan kilitlebilir ve açılabilir nitelikte olan ve

geçerli uçuşa elverişlilik gerekliliklerini karşılayacak şekilde tasarlanan onaylanmış bir kokpit kapısı ile teçhiz edilecektir.

- (c) (b)'ye uygun bir şekilde bir kokpit kapısı ile teçhiz edilmiş tüm uçaklarda:
- (1) Bu kapı, kalkış için motor çalıştırılmadan önce kapatılacak ve yetkili kişilerin ulusal sivil havacılık güvenlik programlarına uygun bir şekilde girmesi ya da çıkması gerekli görülen durumlar hariç olmak üzere, inişten sonra motor kapatılana kadar güvenlik prosedürleri gereği ya da sorumlu kaptan pilot tarafından kilitlenecektir;
  - (2) Giriş talebinde bulunan kişileri tanımlamak ve şüpheli davranışı veya olası tehdidi tespit etmek amacıyla, herhangi bir pilot istasyonundan kokpit dışındaki tüm kapı alanının izlenebilmesi sağlanacaktır.

ORO.SEC.100 Kokpit güvenliği – helikopterler

Kuruluya, yolcu taşımak amacıyla işletilen bir helikopterdeki kokpit kapısı, yetkisiz erişimin engellenmesi amacıyla kokpit içerisinden kilitlenebilir nitelikte olacaktır.

ALT BÖLÜM FC – UÇUŞ EKİBİ

ORO.FC.005 Kapsam

İşbu Alt Bölüm, uçuş ekibinin eğitimi, deneyimi ve nitelikleri ile ilgili olarak işletici tarafından karşılanacak gereklilikleri belirlemekte ve şunları kapsamaktadır:

- (a) Kısım 1, hem kompleks motorlu hava aracının ticari olmayan operasyonları hem de herhangi bir ticari operasyon için uygulanabilir olan genel gereklilikleri belirtir;
- (b) Kısım 2, aşağıdaki istisnalar dışında, ticari hava taşımacılığı operasyonları için uygulanabilir olan ilave gereklilikleri belirtir:
  - (1) Planörler ile yapılan ticari hava taşımacılığı operasyonları; ya da
  - (2) Aynı havaalanında veya operasyon alanında ve Genel Müdürlük tarafından belirtilen yerel bir alan içerisinde başlayan ve biten, gündüz görerek uçuş kurallarına (VFR) göre, aşağıdaki hava araçlarıyla gerçekleştirilen ticari hava taşımacılığı yolcu operasyonları:
    - 5.700 kg veya altında azami sertifikalandırılmış kalkış ağırlığına ya da 5 MOPSC'ye sahip tek motorlu pervaneli uçaklar; ya da
    - Kompleks motorlu olmayan, 5 MOPSC'ye sahip tek motorlu helikopterler.
- (c) Kısım 3, ticari özel operasyonlara ve (b)(1) ile (b)(2)'de belirtilenlere ilişkin ilave gereklilikleri belirtir.

KISIM 1 – GENEL HÜKÜMLER

ORO.FC.100 Uçuş ekibi oluşumu

- (a) Uçuş ekibinin oluşumu ve belirlenmiş ekip istasyonlarındaki uçuş ekibi üyesi sayısı, hava aracı uçuş el kitabı ya da hava aracı için tanımlanan operasyonel sınırlamaların altında olmayacaktır.
- (b) Yapılacak operasyon türünün gerekliliğine göre, uçuş ekibine ilave uçuş ekibi üyeleri dâhil edilecek ve işletme el kitabında belirtilen sayının altına düşürülmeyecektir.
- (c) Tüm uçuş ekibi üyeleri, SHY-1 Yönetmeliğine uygun bir şekilde verilmiş ya da kabul edilmiş ve görevlerinin ifasına uygun bir lisansa ve yetkilere sahip olacaktır.
- (d) Uçuş ekibi üyesi, kumandalardaki görevlerini, uçuş esnasında uygun niteliklere sahip başka bir uçuş ekibi üyesine devredebilir.
- (e) İşletici, serbest (bağımsız) veya yarı zamanlı çalışan uçuş ekibi üyelerinin sunduğu hizmetlerden yararlanırken, özellikle aşağıdakileri tespit etmek maksadıyla, uçuş ekibi üyesi tarafından başka işleticiye/işleticilere sunulan tüm hizmetleri dikkate alarak, son deneyime ait şartlar dâhil olmak üzere, işbu Alt Bölümün uygulanabilir tüm gereklilikleri ile SHT-FCL Talimatının ilgili maddelerine uyulduğunu doğrulayacaktır:
  - (1) Görev yapılan hava aracı tiplerinin ya da varyantlarının toplam sayısı;
  - (2) Uygulanabilir uçuş ve görev süresi sınırlamaları ve dinlenme gereklilikleri.

ORO.FC.105 Kaptan/Sorumlu kaptan pilotluğa görevlendirme

- (a) İşletici, uçuş ekibi arasından kaptan pilot vasıflarına sahip bir pilotu, SHT-FCL Talimatına göre “kaptan pilot” olarak veya ticari hava taşımacılığı operasyonları için “sorumlu kaptan pilot” olarak tayin edilecektir.
- (b) İşletici, sadece aşağıdaki şartları karşılamaı kaydıyla, bir uçuş ekibi üyesini kaptan pilot/sorumlu kaptan pilot olarak tayin edecektir:
  - (1) İşletme el kitabında belirtilen asgari deneyim seviyesine sahip olması;
  - (2) Kullanılacak yedek havaalanları, tesisler ve prosedürler dâhil olmak üzere, uçulacak rota veya bölgeye ve havaalanlarına ilişkin yeterli bilgiye sahip olması;
  - (3) Birden fazla ekip ile yapılan operasyonlarda, yardımcı pilotluktan kaptan/sorumlu kaptan pilotluğa geçişte işleticinin kaptanlık eğitimini tamamlamış olması.
- (c) Uçaklarla ve helikopterlerle yapılan ticari operasyonlarda, uçuşun idaresi görevi kendisine verilebilecek kaptan pilot/sorumlu kaptan pilot ya da pilot, uçulacak rotaya veya alana ve kullanılacak havaalanlarına, tesislere ve prosedürlere ilişkin başlangıç alıştırma eğitimini almış olacaktır. Bu rota/alan ve havaalanı bilgisi, 12 aylık süre içerisinde bu rotada veya alanda veya bu havaalanında en az bir kez operasyon gerçekleştirilerek muhafaza edilecektir.
- (d) Aşağıdaki durumlarda (c) maddesi geçerli olmayacaktır:
  - (1) Gündüz VFR şartlarda, ticari hava taşımacılığı operasyonlarına dâhil olan performans sınıfı B olan uçaklar; ve

- (2) Gündüz VFR şartlarda, aynı havaalanında veya operasyon sahasında veya Genel Müdürlük tarafından belirtilen yerel bir alan içerisinde başlayan ve biten, kompleks motorlu olmayan, 5 MOPSC'ye sahip tek motorlu helikopterlerle gerçekleştirilen ticari hava taşımacılığı yolcu operasyonları.

ORO.FC.110 Uçuş mühendisi

Uçak tasarımında ayrı bir uçuş mühendisi istasyonunun bulunması durumlarda, yürürlükteki ulusal kurallara göre, uygun vasıflara sahip bir ekip üyesi uçuş ekibinde bulunacaktır.

ORO.FC.115 Ekip kaynak yönetimi (CRM) eğitimi

- (a) Uçuş ekibi üyesi, işletme el kitabı içerisinde belirtildiği şekilde, operasyon öncesinde, görevine uygun CRM eğitimi almış olacaktır.
- (b) CRM eğitimi konuları, kaptanlık eğitiminin yanı sıra hava aracı tipi veya sınıfı eğitimi ile yenileme eğitimlerine de dâhil edilecektir.

ORO.FC.120 İşletici dönüşüm eğitimi

- (a) Uçak veya helikopter ile yapılan operasyonlarda, uçuş ekibi üyesi, aşağıdaki hallerde, gözetimsiz hat uçuşuna başlamadan önce işletici dönüşüm eğitimini tamamlayacaktır:
- (1) Yeni bir tip veya sınıf yetkilendirmesinin gerekli olduğu bir hava aracı değişikliğinde;
- (2) Bir işleticiye katılırken.
- (b) İşletici dönüşüm eğitimi, uçuş ekibi üyelerinin görevleri ile ilgili, hava aracı üzerindeki teçhizatlara ilişkin eğitimi kapsayacaktır.

ORO.FC.125 Farklılık eğitimi ve alıştırma eğitimi

- (a) Uçuş ekibi üyeleri, SHT-FCL Talimatı gereğince ve halihazırda işletilen hava aracı tiplerine veya varyantlarına dair ilave bilgi gerektirecek şekilde teçhizat veya prosedür değişiklikleri olduğunda farklılık veya alıştırma eğitimini tamamlayacaktır.
- (b) İşletme el kitabı, bu farklılık veya alıştırma eğitiminin ne zaman gerekli olacağını belirtecektir.

ORO.FC.130 Yenileme eğitimi ve kontrolü

- (a) Her bir uçuş ekibi üyesi, taşınan tüm acil durum ve emniyet teçhizatlarının yeri ve kullanımına dair eğitim dâhil olmak üzere, görevli olduğu hava aracı tipi veya varyantı ile ilgili yıllık yenileme uçuş ve yer eğitimini tamamlayacaktır.
- (b) Her bir uçuş ekibi üyesinin normal, normal olmayan ve acil durum prosedürlerini gerçekleştirebilme yeterliliğine sahip olup olmadıkları belirli aralıklarla kontrol edilecektir.

ORO.FC.135 Her iki pilot koltuğunda görev almak için pilot nitelikleri

Her iki pilot koltuğunda görev alabilecek uçuş ekibi üyeleri, işletme el kitabı içerisinde belirtilen uygun eğitimi tamamlayacak ve kontrolden geçecektir.

ORO.FC.140 Birden fazla tipte veya varyantta operasyon

- (a) Birden fazla hava aracı tipinde veya varyantında görevlendirilen uçuş ekibi üyeleri; eğitim, kontrol ve son deneyim şartları ile ilgili krediler, ilgili tiplere veya varyantlara yönelik olarak SHY-21 Yönetmeliğine uygun bir şekilde oluşturulan operasyonel uygunluk verilerinin zorunlu bölümünde tanımlanmadıkça, her bir tipe veya varyanta yönelik olarak işbu Alt Bölümde belirtilen gerekliliklere uyacaktır.
- (b) Birden fazla tipte veya varyantta görevlendirilmeye yönelik uygun prosedürler ve/veya operasyonel kısıtlamalar işletme el kitabı içerisinde belirtilecektir.

ORO.FC.145 Eğitimin temini

- (a) İşbu Alt Bölüm kapsamında gerekli olan tüm eğitimler:
  - (1) İşletici tarafından işletme el kitabı içerisinde belirtilen eğitim programlarına ve müfredatına uygun bir şekilde;
  - (2) Uygun niteliklere sahip personel tarafından gerçekleştirilecektir. Uçuş ile uçuş simülasyonu eğitim ve kontrolünde, eğitimi veren ve kontrolleri gerçekleştiren personel SHT-FCL Talimatına uygun niteliklere sahip olacaktır.
- (b) İşletici, eğitim programları ve müfredatı oluşturulurken, SHY-21 Yönetmeliğine uygun bir şekilde oluşturulan operasyonel uygunluk verilerinin zorunlu bölümünde tanımlanan ilgili unsurları dâhil edecektir.
- (c) CAT operasyonlarında, uçuş simülasyonu eğitim cihazları (FSTD'ler) kullanımı ve müfredatı dâhil olmak üzere, eğitim ve kontrol programları Genel Müdürlük tarafından onaylanacaktır.
- (d) Uçuş simülasyonu eğitim cihazı (FSTD), işletici tarafından kullanılan hava aracının mümkün olduğunca benzeri olacaktır. Uygulanabilirliğine göre, FSTD ile hava aracı arasındaki farklılıklar tanımlanacak ve yapılacak bir briefing veya eğitim ile anlatılacaktır.
- (e) İşletici, FSTD'de olacak değişiklikleri gerektiği gibi izleyecek ve bu değişikliklerin eğitim programlarının yeterliliğini etkilememesini sağlayacak bir sistem oluşturacaktır.

KISIM 2 – TİCARİ HAVA TAŞIMACILIĞI OPERASYONLARINA İLİŞKİN İLAVE HÜKÜMLER

ORO.FC.200 Uçuş ekibi oluşumu

- (a) Herhangi bir uçuş ekibi içerisinde birden fazla tecrübesiz uçuş ekibi üyesi bulunmayacaktır.
- (b) Sorumlu kaptan pilot, ORO.FC.105(b)(1), (b)(2) ve (c)'de belirtilen gerekliliklere uyulması kaydıyla, uçuşun icrası görevini SHT-FCL Talimatına göre uygun niteliklere sahip bir başka pilota devredebilir .
- (c) Aletli uçuş kuralları (IFR) dâhilinde veya geceleyin yapılan uçak operasyonlarına ilişkin özel gereklilikler.

- (1) 9'un üzerinde azami operasyonel yolcu koltuk konfigürasyonuna (MOPSC) sahip tüm turbo-pervaneli uçaklar ile tüm turbojet uçaklarda, uçuş ekibi en az iki pilottan oluşacaktır.
  - (2) (c)(1) dışında kalan uçaklar, tek pilotla işletilebilmesinin mümkün olduğu ORO.FC.202 gerekliliklerine uyulmadığı durumlarda, en az iki pilottan oluşan bir ekiple işletilecektir.
- (d) Helikopter operasyonlarına ilişkin özel gereklilikler.
- (1) 19'un üzerinde bir MOPSC'ye sahip helikopterlerle yapılan tüm operasyonlarda ve 9'un üzerinde bir MOPSC'ye sahip helikopterlerle IFR şartlarda yapılan operasyonlarda:
    - i. Uçuş ekibi en az iki pilottan oluşacak; ve
    - ii. Sorumlu kaptan pilot, SHT-FCL Talimatına uygun bir şekilde verilmiş bir aletli uçuş yetkisi ile birlikte havayolu taşımacılığı pilot lisansına (helikopter)(ATPL(H)) sahip olacaktır.
  - (2) (d)(1) kapsamında olmayan operasyonlar, ORO.FC.202 gerekliliklerine uyulması kaydıyla, IFR şartlarda ya da geceleyin tek pilot tarafından yapılabilir.

ORO.FC.A.201 Uçuş ekibi üyelerinin uçuş esnasında görev değişimi

- (a) Sorumlu kaptan pilot, uçuşun icrası görevini:
- (1) Uygun niteliklere sahip başka bir sorumlu kaptan pilota; ya da
  - (2) Sadece uçuş seviyesi (FL) 200'ün üzerinde olan operasyonlarda, aşağıdaki asgari nitelikleri karşılayan bir pilota devredebilir:
    - i. ATPL'ye sahip;
    - ii. ORO.FC.220'ye uygun bir şekilde, tip intibak eğitimi dahil olmak üzere, dönüşüm eğitimini tamamlamış ve kontrolünü geçmiş;
    - iii. ORO.FC.230 ve ORO.FC.240'a uygun bir şekilde tüm yenileme eğitimlerini tamamlamış ve kontrolünü geçmiş;
    - iv. ORO.FC.105'e uygun rota/alan ve havaalanı yeterliliği olan.
- (b) Yardımcı pilot:
- (1) Uygun niteliklere sahip başka bir pilotla;
  - (2) Sadece uçuş seviyesi (FL) 200'ün üzerinde olan operasyonlarda, aşağıdaki asgari nitelikleri karşılayan bir pilotla yer değiştirebilir:
    - i. Aletli uçuş yetkisi ile birlikte geçerli bir ticari pilot lisansına (CPL) sahip;
    - ii. Kalkış ve iniş eğitimine ilişkin gereklilikler hariç olmak üzere, ORO.FC.220'ye uygun bir şekilde, tip intibak eğitimi dahil olmak üzere, dönüşüm eğitimini tamamlamış ve kontrolünü geçmiş;
    - iii. Kalkış ve iniş eğitime ilişkin gereklilikler hariç olmak üzere, ORO.FC.230'a uygun bir şekilde yenileme eğitimini tamamlamış ve kontrolünü geçmiş;
- (c) Bir uçuş mühendisi, uçuş esnasında uygulanabilir ulusal kurallara göre uygun niteliklere sahip bir ekip üyesi ile yer değiştirebilir.

ORO.FC.202 IFR ya da gece şartlarında tek pilot operasyonları

ORO.FC.200(c)(2) ile (d)(2) içerisinde de öngörüldüğü üzere, asgari bir pilottan oluşan bir uçuş ekibi ile IFR veya gece şartlarında uçabilmek için, aşağıda belirtilenler yerine getirilecektir:

- (a) İşletici, işletme el kitabı içerisinde tek pilot operasyonuna ilişkin ek gereklilikleri içeren pilot dönüşüm ve yenileme eğitim programı dâhil edecektir. Pilot, özellikle de aşağıdakilerle ilişkin, işleticinin prosedürleri kapsamındaki eğitimi almış olacaktır:
  - (1) Motor yönetimi ve acil durum yönetimi;
  - (2) Normal, normal olmayan ve acil durum kontrol listelerinin kullanımı;
  - (3) Hava trafik kontrol (ATC) ile iletişim;
  - (4) Kalkış ve yaklaşma prosedürleri;
  - (5) Uygulanabiliyorsa, otomatik pilot yönetimi;
  - (6) Basitleştirilmiş uçuş safhası belgelerinin kullanımı;
  - (7) Tek pilot ekip kaynak yönetimi.
- (b) ORO.FC.203 uyarınca gerekli olan yenileme kontrolleri, gerçekleştirilen operasyona uygun olarak, tek pilotun hava aracının ilgili tipindeki veya sınıfındaki görevine göre yapılacaktır.
- (c) IFR şartlarda yapılan uçak operasyonlarında, pilot:
  - (1) Hava aracının ilgili tipinde veya sınıfında, 10 saati sorumlu kaptan pilot olarak olmak üzere, IFR şartlarda en az 50 saatlik bir uçuş süresine sahip olacak; ve
  - (2) Önceki 90 günde hava aracının ilgili tipinde ya da sınıfında:
    - i. Üç adet aletli yaklaşma dâhil olmak üzere, tek pilot pozisyonunda beş adet IFR uçuşu tamamlamış olacak; ya da
    - ii. Bir adet IFR aletli yaklaşma kontrolünden geçmiş olacaktır.
- (d) Gece şartlarında yapılan uçak operasyonlarında, pilot:
  - (1) (c)(1)'de belirtilen IFR şartlarda yapılan 50 saat uçuş süresine dâhil edilebilecek, en az 15 saat gece uçuş süresi tecrübesine sahip olacak; ve
  - (2) Önceki 90 günde hava aracının ilgili tipinde ya da sınıfında:
    - i. Tek pilot pozisyonunda üç adet gece kalkışı ve inişi gerçekleştirmiş olacak; ya da
    - ii. Gece kalkış ve iniş kontrolünden geçmiş olacaktır.
- (e) IFR şartlarda yapılan helikopter operasyonlarında, pilot:
  - (1) İlgili operasyon bölgesinde toplam 25 saatlik bir IFR uçuş tecrübesine sahip olacak; ve
  - (2) Tek pilot prosedürlerinden yararlanarak gözetim altında beş sektör IFR hat uçuşu dâhil olmak üzere, 10 saati gözetim altında uçulabilecek, tek pilot IFR için onaylanmış belirli bir helikopter tipinde tek pilot olarak 25 saatlik uçuş tecrübesine sahip olacak; ve
  - (3) Önceki 90 günde:

- i. Bu maksatla kullanımını onaylanmış bir helikopterde gerçekleştirilen, üç adet aletli yaklaşma dâhil, tek pilot olarak beş adet IFR uçuşu tamamlamış olacak; ya da
- ii. İlgili helikopter tipinde, uçuş eğitim cihazında (FTD) ya da tam uçuş simülatöründe (FFS) tek pilot olarak bir IFR aletli yaklaşma kontrolünden geçmiş olacaktır.

ORO.FC.205 Sorumlu kaptan pilot eğitimi

- (a) Uçak ve helikopter operasyonlarına yönelik sorumlu kaptan pilot eğitimi asgari aşağıdaki unsurları içerecektir:
  - (1) Hat odaklı uçuş eğitimini (LOFT) ve/veya uçuş eğitimini içeren FSTD ile yapılan eğitim;
  - (2) Sorumlu kaptan pilot pozisyonunda işletici yeterlilik kontrolü;
  - (3) Sorumlu kaptan sorumlulukları eğitimi;
  - (4) Aşağıdaki asgari şartları karşılayan ve gözetim altında sorumlu kaptan pilot olarak gerçekleştirilen hat eğitimi:
    - i. Uçaklarda, 10 uçuş sektörü; ve
    - ii. Helikopterlerde, asgari 10 uçuş sektörü dâhil 10 saat;
  - (5) Sorumlu kaptan pilot olarak hat kontrolünün tamamlanması ve kullanılacak yedek havaalanları, tesisler ve prosedürler dâhil olmak üzere, uçulacak rota veya alana ve havaalanlarına ilişkin yeterli bilgiye sahip olduğunun ispatı; ve
  - (6) Ekip kaynak yönetimi eğitimi.

ORO.FC.215 İşletici temel ekip kaynak yönetimi (CRM) eğitimi

- (a) Uçuş ekibi üyesi, aşağıdaki hallerde, gözetimsiz hat uçuşuna başlamadan önce temel ekip kaynak yönetimi eğitim kursunu tamamlamış olacaktır.
- (b) Temel CRM eğitimi, özel alanlarda uzmanların da destek olabileceği uygun niteliklere sahip asgari bir CRM eğitmeni tarafından verilecektir.
- (c) Uçuş ekibi üyesi önceden insan faktörlerine dair ATPL seviyesinde teorik bir eğitim almamışsa, temel CRM eğitiminden önce ya da bununla birlikte, işletici tarafından verilen ve SHT-FCL Talimatında belirtildiği şekilde, ATPL'ye yönelik insan faktörleri ve sınırlamalarına dayalı olan bir teorik kursu da tamamlayacaktır.

ORO.FC.220 İşletici dönüşüm eğitimi ve kontrolü

- a) CRM eğitimi, işletici dönüşüm eğitimi kursuna entegre edilecektir.
- b) İşletici dönüşüm kursu başlatıldığında, uçuş ekibi üyesine kurs tamamlanana ya da sona erdirilene kadar bir başka hava aracı tipinde ya da sınıfında uçuş görevleri verilmeyecektir. Sadece performans sınıfı B olan uçaklarda görevli ekip üyelerine, dönüşüm kursları esnasında, operasyonun sürdürülmesi için gerekli olan ölçüde, performans sınıfı B olan uçakların diğer tiplerinde uçuş görevleri verilebilir.

- c) Bir uçuş ekibi üyesi için işletici dönüşüm kursundaki eğitim içeriği, uçuş ekibi üyesinin önceki eğitim ve deneyimi dikkate alınarak ve işletme el kitabında belirtilen nitelik ve deneyim standartlarına uygun olarak belirlenecektir.
- d) Uçuş ekibi üyesi şunları tamamlayacaktır:
- (1) Gözetim altında hat uçuşuna (LIFUS) başlamadan önce işletici yeterlilik kontrolü ile acil durum ve emniyet teçhizatları eğitimi ve kontrolü; ve
  - (2) Gözetim altında hat uçuşunun tamamlanması üzerine yapılan hat kontrolü. Performans sınıfı B olan uçaklarda, LIFUS geçerli sınıf dâhilindeki herhangi bir uçakta gerçekleştirilebilir.
- e) Uçakların kullanıldığı durumlarda, sıfır uçuş zamanı eğitimine (ZFTT) göre bir tip intibakı almış pilotlar:
- (1) Yetenek testinin tamamlanmasından sonra ya da işleticinin verdiği uygun eğitimden sonra 21 gün içerisinde gözetim altında hat uçuşuna başlayacaktır. Bu eğitimin içeriği, işletme el kitabında tanımlanacaktır;
  - (2) Yetenek testinin tamamlanmasından sonra en geç 21 gün içerisinde, diğer pilot koltuğunda oturan tip intibak eğitmeninin (TRI(A)) gözetiminde FSTD’de altı adet kalkış ve iniş gerçekleştirecektir. Kredilerin SHY-21 Yönetmeliğine uygun bir şekilde oluşturulan operasyonel uygunluk verilerinin zorunlu bölümünde tanımlandığı durumlarda, kalkış ve iniş sayısı azaltılabilir. Bu kalkış ve inişlerin 21 gün içerisinde gerçekleştirilmemesi halinde, işletici, içeriği işletme el kitabında tanımlanan bir tazeleme eğitimi verecektir;
  - (3) LIFUS’un ilk dört kalkışını ve inişini, diğer pilot koltuğunda oturan bir TRI(A)’nın gözetiminde uçakta gerçekleştirecektir. Kredilerin SHY-21 Yönetmeliğine uygun bir şekilde oluşturulan operasyonel uygunluk verilerinin zorunlu bölümünde tanımlandığı durumlarda, kalkış ve iniş sayısı azaltılabilir.

ORO.FC.230 Yenileme eğitimi ve kontrolü

- (a) Her bir uçuş ekibi üyesi, görevli oldukları hava aracı tipine veya varyantına uygun yenileme eğitimini ve kontrolünü tamamlayacaktır.
- (b) İşletici yeterlilik kontrolü
- (1) Her bir uçuş ekibi üyesi, normal ekibin bir parçası olarak normal, normal olmayan ve acil durum prosedürlerini uygulayabilme yeterliliğine sahip olduğunu ispatlamak için işletici yeterlilik kontrollerini tamamlayacaktır.
  - (2) Uçuş ekibi üyesinin IFR şartlarda operasyon gerçekleştirmesinin gerekli olacağı durumlarda, işletici yeterlilik kontrolü, uygulanabilirliğine göre harici görsel referans olmaksızın gerçekleştirilecektir.
  - (3) İşletici yeterlilik kontrolünün geçerlilik süresi 6 takvim ayı olacaktır. Ardışık 8 aydan uzun olmayan sezonlarda performans sınıfı B olan uçaklarla gündüz VFR şartlarda gerçekleştirilen operasyonlar için, bir adet işletici yeterlilik kontrolü yeterli olacaktır. Yeterlilik kontrolü, ticari hava taşımacılığı operasyonlarına başlanmadan önce yapılacaktır.

- (4) Kompleks motorlu olmayan helikopterle görsel nirengilerin referans alındığı rotalar üzerinden yapılan gündüz operasyonlarına dâhil olan uçuş ekibi üyesi, işletici yeterlilik kontrolünü sahip olunan ilgili tiplerin sadece birinde tamamlayabilir. İşletici yeterlilik kontrolü, her seferinde, son zamanlarda yeterlilik kontrolü için en az kullanılan tip üzerinde gerçekleştirilecektir. İşletici yeterlilik kontrolü maksadıyla gruplandırılabilir ilgili helikopter tiplerine işletme el kitabı içerisinde yer verilecektir.
- (5) ORO.FC.145(a)(2)'ye bakılmaksızın, görsel nirengilerin referans alındığı rotalar üzerinden gündüz kompleks motorlu olmayan helikopterlerle yapılan operasyonlar ile performans sınıfı B olan uçaklarla yapılan operasyonlarda, kontrol, CRM kavramları ve CRM becerilerinin değerlendirilmesi konularında eğitim almış, işletici tarafından tayin edilen uygun niteliklere sahip bir sorumlu kaptan pilot tarafından yapılabilir. İşletici, Genel Müdürlüğe tayin edilen kişileri bildirecektir.
- (c) Hat kontrolü
- (1) Her bir uçuş ekibi üyesi, işletme el kitabı içerisinde açıklanan normal hat operasyonlarını gerçekleştirmedeki yeterliliklerini ispatlamak için hava aracında bir hat kontrolünü tamamlayacaktır. Hat kontrolünün geçerlilik süresi 12 takvim ayı olacaktır.
- (2) ORO.FC.145(a)(2)'ye bakılmaksızın, hat kontrolü, CRM kavramları ve CRM becerilerinin değerlendirilmesi konularında eğitim almış, işletici tarafından tayin edilen uygun niteliklere sahip bir sorumlu kaptan pilot tarafından yapılabilir.
- (d) Acil durum ve emniyet teçhizatları eğitimi ve kontrolü
- Her bir uçuş ekibi üyesi, taşınan tüm acil durum ve emniyet teçhizatlarının yeri ve kullanımı konusunda bir eğitim alacak ve kontrolden geçecektir. Acil durum ve emniyet teçhizatları kontrolünün geçerlilik süresi 12 takvim ayı olacaktır.
- (e) CRM eğitimi
- (1) CRM unsurları, yenileme eğitimlerinin tüm uygun safhalarına entegre edilecektir.
- (2) Her bir uçuş ekibi üyesi, özel bir modüler CRM eğitiminden geçecektir. CRM eğitiminin tüm ana konuları, her üç yıllık dönemde mümkün olduğunca eşit bir şekilde modüler eğitim oturumlarına dağıtılacaktır.
- (f) Her bir uçuş ekibi üyesi, asgari her 12 takvim ayında bir, yer eğitimi ve FSTD ya da bir hava aracı içerisinde uçuş eğitimini ya da FSTD ile hava aracı eğitiminin bir arada verildiği bir eğitimi tamamlayacaktır.
- (g) (b)(3), (c) ve (d) maddelerinde belirtilen geçerlilik süreleri, kontrolün yapıldığı ayın sonundan itibaren sayılmaya başlanacaktır.
- (h) Yukarıdaki gerekli görülen eğitimlerin ya da kontrollerin, geçerlilik süresinin son 3 ayı içerisinde yapıldığı durumlarda, yeni geçerlilik süresi asıl son geçerlilik tarihinden itibaren sayılmaya başlanacaktır.

ORO.FC.235 Her iki pilot koltuğunda görev almak için pilot nitelikleri

- (a) Görevleri gereği her iki pilot koltuğunda uçuşması ve yardımcı pilotun görevlerini de yerine getirmesi gereken sorumlu kaptan pilotlar ya da eğitim veya kontrol görevlerini

gerçekleştirmesi gereken sorumlu kaptan pilotlar, işletme el kitabı içerisinde belirtilen ilave eğitimi ve kontrolü tamamlayacaktır. Söz konusu kontrol, ORO.FC.230(b) içerisinde belirtilen işletici yeterlilik kontrolü ile birlikte gerçekleştirilebilir.

- (b) İlave eğitim ve kontrol asgari aşağıdaki konuları içerecektir:
- (1) Kalkış sırasında motor arızası;
  - (2) Motorlardan biri çalışmaz durumdayken yaklaşma ve pas geçme; ve
  - (3) Motorlardan biri çalışmaz durumdayken iniş.
- (c) Helikopterler için, tip intibak yetkisi yeterlilik kontrolünün işletici yeterlilik kontrolü ile birleştirildiği durumlarda, sorumlu kaptan pilotun eğitimini veya kontrolünü normal kaptan koltuğunda tamamlaması kaydıyla, sorumlu kaptan pilot yeterlilik kontrollerini, alternatif yeterlilik kontrollerinde, sol ve sağ taraftaki koltuklarda tamamlayacaktır.
- (d) Durmuş motor manevralarının hava aracında gerçekleştirileceği durumlarda, motor arızası simüle edilecektir.
- (e) Yardımcı pilot koltuğunda görevliyken, sorumlu kaptan pilot koltuğunda görevli olabilmek için ORO.FC.230 uyarınca gerekli olan kontroller de geçerli ve güncel olacaktır.
- (f) Sorumlu kaptan pilotun görevini devralan pilot, ORO.FC.230(b)'de belirtilen işletici yeterlilik kontrolleri ile birlikte, normalde kendi sorumluluğunda olmayacak olan kullanım uygulamalarının alıştırmalarını yapabildiğini ve prosedürleri uygulayabildiğini ispatlamış olacaktır. Sol koltuk ile sağ koltuk arasındaki farklılıkların önemli boyutlarda olmadığı durumlarda, uygulama koltuklardan herhangi birinde gerçekleştirilebilir.
- (g) Sorumlu kaptan pilot koltuğuna oturan kaptan dışındaki pilot, ORO.FC.230(b)'de belirtilen işletici yeterlilik kontrolleri ile birlikte, gözlemci pilot (PM) olarak sorumlu kaptan pilotun sorumluluğunda olan, kullanım uygulamalarının alıştırmalarını yapabildiğini ve prosedürleri uygulayabildiğini ispatlayacaktır. Sol koltuk ile sağ koltuk arasındaki farklılıkların önemli boyutlarda olmadığı durumlarda, uygulama koltuklardan herhangi birinde gerçekleştirilebilir.

ORO.FC.240 Birden fazla tipte veya varyantta operasyon

- (a) İşletme el kitabı içerisinde belirtilen ve Genel Müdürlük tarafından onaylanan, birden fazla tipte veya varyantta operasyona ilişkin prosedürler veya operasyonel kısıtlamalar:
- (1) Uçuş ekibi üyesinin asgari deneyim düzeyini;
  - (2) Başka bir tipte veya varyanta yönelik bir eğitime veya söz konusu tipte ya da varyantta operasyona başlamadan önce ilgili tipte veya varyanta dair sahip olduğu asgari deneyim düzeyini;
  - (3) Bir tipte veya varyantta nitelikli olan uçuş ekibinin başka bir tipte veya varyantta nitelikli olmasını sağlayacak süreci;
  - (4) Her bir tipte veya varyanta ilişkin tüm geçerli güncel deneyim gerekliliklerini kapsayacaktır.
- (b) Bir uçuş ekibi üyesinin hem helikopter hem de uçakta görev aldığı durumlarda, bu uçuş ekibi üyesi sadece tek bir uçak tipi ve tek bir helikopter tipinde operasyon ile sınırlandırılacaktır.

- (c) (a)'da belirtilen gereklilik, gündüz VFR şartlarda pistonlu motora sahip uçakların tek pilotlu sınıfları ile sınırlandırıldıkları takdirde, performans sınıfı B olan uçakla yapılan operasyonlar için geçerli olmayacaktır. Performans sınıfı B olan uçakla yapılan operasyonlar pistonlu motora sahip uçakların tek pilotlu sınıfları ile sınırlandırıldığı takdirde, (b) maddesi bu operasyonlar için geçerli olmayacaktır.

ORO.FC.A.245 Alternatif eğitim ve nitelik programı

- (a) Uygun deneyime sahip uçak işleticisi, uçuş ekibine yönelik aşağıdaki eğitim ve kontrol gerekliliklerinden birini veya daha fazlasını, Genel Müdürlük tarafından onaylanmış alternatif bir eğitim ve nitelik programı (ATQP) ile değiştirebilir:
- (1) Uçuş ekibi eğitimi ile niteliklerine dair SPA.LVO.120;
  - (2) Dönüşüm eğitimi ve kontrolü;
  - (3) Farklılık eğitimi ve alıştıırma eğitimi;
  - (4) Kaptanlık kursu;
  - (5) Yenileme eğitimi ve kontrolü; ve
  - (6) Birden fazla tipte veya varyantta operasyon.
- (b) ATQP, asgari ORO.FC.220 ile ORO.FC.230'un hükümlerine uyularak sağlanan yeterlilikle eşdeğer seviyede oluşturulan ve bunu koruyan eğitimler ve kontroller ihtiva edecektir. Genel Müdürlük tarafından ATQP onayı verilmeden önce, uçuş ekibinin eğitim ve yeterlilik seviyesi ispatlanacaktır.
- (c) ATQP başvurusunda bulunan bir işletici, ulaşılması hedeflenen uçuş ekibi eğitim ve yeterlilik seviyesine ilişkin bir tanımlamanın da bulunduğu bir uygulama planını Genel Müdürlüğe sunacaktır.
- (d) SHT-FCL Talimatı FCL.060 ile ORO.FC.230 maddelerince gerekli görülen kontrollere ilave olarak, her bir uçuş ekip üyesi FSTD içerisinde gerçekleştirilecek bir hat odaklı değerlendirmeyi (LOE) tamamlayacaktır. LOE'nin geçerlilik süresi 12 takvim ayı olacaktır. Geçerlilik süresi, kontrolün yapıldığı ayın sonundan itibaren sayılmaya başlanacaktır. LOE'nin geçerlilik süresinin son 3 ayı içerisinde yapıldığı durumlarda, yeni geçerlilik süresi asıl son geçerlilik tarihinden itibaren sayılmaya başlanacaktır.
- (e) Onaylanmış bir ATQP ile 2 yıl boyunca operasyon gerçekleştirildikten sonra, işletici, Genel Müdürlüğün onayıyla, ORO.FC.230 içerisindeki kontrollerin geçerlilik süresini;
- (1) İşletici yeterlilik kontrolünü 12 takvim ayına kadar uzatabilir. Geçerlilik süresi, kontrolün yapıldığı ayın sonundan itibaren sayılmaya başlanacaktır. Kontrolün geçerlilik süresinin son 3 ayı içerisinde yapıldığı durumlarda, yeni geçerlilik süresi asıl son geçerlilik tarihinden itibaren sayılmaya başlanacaktır.
  - (2) Hat kontrolünü 24 takvim ayına kadar uzatabilir. Geçerlilik süresi, kontrolün yapıldığı ayın sonundan itibaren sayılmaya başlanacaktır. Kontrolün geçerlilik süresinin son 6 ayı içerisinde yapıldığı durumlarda, yeni geçerlilik süresi asıl son geçerlilik tarihinden itibaren sayılmaya başlanacaktır.
  - (3) Acil durum ve emniyet teçhizatları kontrolünü 24 takvim ayına kadar uzatabilir. Geçerlilik süresi, kontrolün yapıldığı ayın sonundan itibaren sayılmaya başlanacaktır.

Kontrolün geçerlilik süresinin son 6 ayı içerisinde yapıldığı durumlarda, yeni geçerlilik süresi asıl son geçerlilik tarihinden itibaren sayılmaya başlanacaktır.

ORO.FC.A.250 CPL(A)'ya sahip sorumlu kaptan pilotlar

- (a) CPL(A) (uçak)'ya sahip olanlar, yalnızca, aşağıdaki şartlardan herhangi birini karşıladığı takdirde, ticari hava taşımacılığında tek pilotlu bir uçakta sorumlu kaptan pilot olarak görev yapacaktır:
- (1) Kalkış yapılan havaalanının 50 NM (90 km) yarıçapı dışında VFR şartlarda yolcu taşındığı durumlarda, uçaklarla asgari 500 saatlik bir uçuş tecrübesine ya da geçerli bir alet yetkisine sahip olmalı;
  - (2) Çok motorlu bir tip ile IFR şartlarda operasyon gerçekleştirildiği durumlarda, 400 saati kaptan pilot olmak üzere, uçaklarla asgari 700 saatlik bir uçuş tecrübesine sahip olmalı. Bu saatler, IFR şartlarda yapılan 100 saatlik uçuş ile 40 saatlik çok motorlu operasyonları içerecektir. Kaptan pilot olarak sahip olunması gereken 400 saat, yardımcı pilot olarak uçulan her iki saatlik bir uçuşun kaptan pilot olarak bir saate karşılık geleceği ilkesi esas alınarak, işletme el kitabı içerisinde belirtilen çok pilotlu ekip sistemi içerisinde yardımcı pilot olarak görev aldığı saatler ile ikame edilebilir;
  - (3) Tek motorlu bir uçak ile IFR şartlarda operasyon gerçekleştirildiği durumlarda, 400 saati kaptan pilot olmak üzere, uçaklarla asgari 700 saatlik bir uçuş tecrübesine sahip olmalı. Bu saatler, IFR şartlarda yapılan 100 saatlik uçuşu içerecektir. Kaptan pilot olarak sahip olunması gereken 400 saat, yardımcı pilot olarak uçulan her iki saatlik bir uçuşun sorumlu kaptan pilot olarak bir saate karşılık geleceği ilkesi esas alınarak, işletme el kitabı içerisinde belirtilen çok pilotlu ekip sistemi içerisinde yardımcı pilot olarak görev aldığı saatler ile ikame edilebilir.
- (b) Performans sınıfı B olan uçaklarla gündüz VFR şartlarda yapılan operasyonlar için (a)(1) maddesi geçerli olmayacaktır.

ORO.FCH.250 CPL(H)'ye sahip sorumlu kaptan pilotlar

- (a) CPL(H) (helikopter) sahibi bir pilot, yalnızca, aşağıdaki şartları karşıladığı takdirde, ticari hava taşımacılığında tek pilotlu bir helikopterde sorumlu kaptan pilot olarak görev yapacaktır:
- (1) IFR şartlarda operasyon gerçekleştirirken, 300 saati kaptan pilot olmak üzere, helikopterlerle toplamda en az 700 saatlik bir uçuş tecrübesine sahip olmalı. Bu saatler, IFR şartlarda yapılan 100 saatlik uçuşu da içerecektir. Kaptan pilot olarak geçirilmesi gereken 300 saat, yardımcı pilot olarak iki saatlik bir uçuşun sorumlu kaptan pilot olarak bir saate karşılık geleceği ilkesi esas alınarak, işletme el kitabı içerisinde belirtilen çok pilotlu ekip sistemi içerisinde yardımcı pilot olarak görev aldığı saatler ile ikame edilebilir.
  - (2) Gece görerek meteorolojik koşullar (VMC) altında çalışırken:
    - i. Geçerli bir aletli uçuş yetkisine; ya da
    - ii. 100 saati kaptan pilot ve 10 saati de gece “uçuşu yapan pilot (PF)” olarak olmak üzere, helikopterlerle 300 saatlik bir uçuş tecrübesine sahip olmalı.

KISIM 3 – ORO.FC.005 (b)(1) VE (b)(2) İÇERİSİNDE BELİRTİLEN TİCARİ ÖZEL OPERASYONLARA VE CAT OPERASYONLARINA İLİŞKİN İLAVE GEREKLİLİKLER

ORO.FC.330 Yenileme eğitimi ve kontrolü – işletici yeterlilik kontrolü

- (a) Her bir uçuş ekibi üyesi, işletme el kitabında açıklanan özel görevlerle ilgili yönleri kapsayan, normal, normal olmayan ve acil durum prosedürlerini gerçekleştirmedeki yeterliliğini ispatlayacak işletici yeterlilik kontrollerini tamamlayacaktır.
- (b) Operasyonların IFR veya gece şartlarında yapıldığı durumlar için gereken önem verilecektir.
- (c) İşletici yeterlilik kontrolünün geçerlilik süresi 12 takvim ayı olacaktır. Geçerlilik süresi, kontrolün yapıldığı ayın sonundan itibaren sayılmaya başlanacaktır. İşletici yeterlilik kontrolünün geçerlilik süresinin son üç ayı içerisinde yapıldığı durumlarda, yeni geçerlilik süresi asıl son geçerlilik tarihinden itibaren sayılmaya başlanacaktır.

ALT BÖLÜM CC – KABİN EKİNİ

ORO.CC.005 Kapsam

İşbu Alt Bölüm, kabin ekibi ile yapılan hava aracı operasyonunda işletici tarafından karşılanacak gereklilikleri belirlemekte ve şunları kapsamaktadır:

- (a) Kısım 1, tüm operasyonlar için uygulanabilir olan genel gereklilikleri belirtir, ve
- (b) Kısım 2 ise, sadece ticari hava taşımacılığı operasyonları için uygulanabilir olan ilave gereklilikleri belirtir.

KISIM 1 – GENEL HÜKÜMLER

ORO.CC.100 Kabin ekibi sayısı ve oluşumu

- (a) Kabin ekibi sayısı ve oluşumu, gerçekleştirilecek belirli bir uçuşa ilişkin operasyonel etkenler veya durumlar dikkate alınarak, mevcut olduğu durumlarda ilgili acil durum tahliye tatbikatı da dâhil olmak üzere hava aracı sertifikasyon limitleri, hava aracı konfigürasyonu ve operasyon tipi ve süresine uygun bir şekilde belirlenecektir. 19'un üzerinde MOPSC'ye sahip bir hava aracı ile bir veya daha fazla yolcu taşınan operasyonlarda asgari bir kabin ekibi üyesi görevlendirilecektir.
- (b) (a) maddesine uyulması amacıyla, kabin ekibinin asgari sayısı aşağıdakilerden daha fazla olacaktır:
  - (1) İşletici tarafından kullanılan hava aracı kabin konfigürasyonuna yönelik olarak, uygulanabilir sertifikasyon şartlarına uygun bir şekilde hava aracı sertifikalandırma süreci sırasında belirlenen kabin ekibi üyesi sayısı; ya da
  - (2) (1) dâhilinde herhangi bir sayı belirlenmemişse, hava aracı sertifikalandırma sürecinde belirlenen kabin ekibi sayısı, işletici tarafından kullanılan 50 yolcu koltuklu hava aracı

kabin konfigürasyonunun her tam çarpanı için yolcu koltuk konfigürasyonunun azami sertifikalandırılmış koltuk kapasitesinin altına düşürülmesinde, 1 kabin ekibi üyesinin azaltıldığındaki sayı; ya da

- (3) İşletilecek hava aracının aynı katına yerleştirilmiş her 50 veya 50'nin katları yolcu koltuğu için bir kabin ekibi üyesi.
- (c) Birden fazla kabin ekibi üyesinin görevlendirildiği operasyonlarda, işletici, kaptan pilot/sorumlu kaptan pilota karşı sorumlu olacak bir kabin ekibi üyesi tayin edecektir.

ORO.CC.110 Görevlendirme koşulları

- (a) Kabin ekibi üyelerine, sadece aşağıdaki şartları karşıladıkları takdirde, hava aracında görevler verilecektir:
- (1) Asgari 18 yaşında olmak;
  - (2) Görevlerini ve sorumluluklarını emniyetli bir şekilde yerine getirmesi için SHT-MED Talimatının uygulanabilir gereklilikleri kapsamında fiziksel ve ruhsal (mental) olarak uygun olduğunun değerlendirilmiş olması; ve
  - (3) İşbu Alt Bölüm uyarınca gerekli olan uygulanabilir tüm eğitimleri ve kontrolleri başarılı bir şekilde tamamlamış olmak ve verilen görevleri işletme el kitabında belirtilen prosedürlere uygun bir şekilde yerine getirecek yeterliliğe sahip olmak.
- (b) Serbest (bağımsız) veya yarı zamanlı çalışan kabin ekibi üyelerine görevler verilmeden önce, işletici, özellikle aşağıdakileri tespit etmek amacıyla kabin ekibi üyesi tarafından başka işleticiye/işleticilere sunulan tüm hizmetleri dikkate alarak, işbu Alt Bölümün uygulanabilir tüm gerekliliklere uyulduğunu doğrulayacaktır:
- (1) Görev yapılan hava aracı tiplerinin ve varyantlarının toplam sayısı; ve
  - (2) Uygulanabilir uçuş ve görev süresi sınırlamaları ile dinlenme gereklilikleri.
- (c) Görevli kabin ekibi üyeleri ile görevli kabin ekibi üyelerinin yolcuların ve uçuşun emniyeti ile ilgili görevleri, yolculara anlaşılır bir şekilde açıklanacaktır.

ORO.CC.115 Eğitim kurslarının ve ilgili kontrollerin icrası

- (a) İşletici tarafından, işbu Alt Bölüm ile SHT-CC Talimatının uygulanabilir gerekliliklerine uygun bir şekilde, her bir eğitim kursu için, kabin ekibi üyeleri tarafından yerine getirilecek görevleri ve sorumlulukları kapsayacak ayrıntılı bir program ve müfredat oluşturulacaktır.
- (b) Kabin ekibi üyesinin işbu Alt Bölümüne göre uygun yeterlilik düzeyine sahip olması ve bunu korumasını sağlamak için, her eğitim kursu, her eğitim konusuna uygun bireysel veya toplu uygulama ile birlikte, teorik ve pratik eğitimi kapsayacaktır.
- (c) Her bir eğitim kursu:
- (1) Sistemsel ve gerçeğe uygun bir biçimde ve
  - (2) Kapsam dâhilindeki konuya uygun niteliklere sahip personel tarafından gerçekleştirilecektir.

- (d) İşbu Alt Bölümün gerektirdiği tüm eğitimler sırasında ya da sonrasında, her kabin ekibi üyesi, ekip kaynak yönetimi (CRM) eğitimi hariç olmak üzere, ilgili eğitim programının tüm eğitim unsurlarını kapsayan bir kontrolden geçecektir. Kontroller, kabin ekibi üyesinin gereken yeterlilik seviyesini sağladığını ve/veya koruduğunu doğrulamak üzere, uygun niteliklere sahip personel tarafından gerçekleştirilecektir.
- (e) Uygulanabildiği durumlarda CRM eğitim kursları ve CRM modülleri, bir kabin ekibi CRM eğitmeni tarafından gerçekleştirilecektir. CRM unsurlarının başka bir eğitime entegre edildiği durumlarda, bir kabin ekibi CRM eğitmeni müfredatı belirleme ve uygulama sürecini yönetecektir.

ORO.CC.120 Temel eğitim kursu

- (a) SHT-CC Talimatına uygun bir şekilde verilmiş geçerli bir kabin ekibi sertifikası bulunmayan her yeni aday:
- (1) SHT-CC Talimatının CC.TRA.220’inde belirtildiği şekilde bir temel eğitim kursu alacak; ve
  - (2) İşbu Alt Bölüm uyarınca gerekli olan diğer bir eğitimi almadan önce ilgili sınavı başarıyla geçecektir.
- (b) Temel eğitimi kursunun unsurları, CC.TRA.220 gerekliliklerinin karşılanması ve bu unsurların ilgili kabin ekibi üyelerinin eğitim kayıtlarında temel eğitimi kursu unsurları olarak kaydedilmesi kaydıyla, ilk hava aracı tip eğitimi ve işletici dönüşüm eğitimi ile birleştirilebilir.

ORO.CC.125 Hava aracı tip eğitimi ve işletici dönüşüm eğitimi

- (a) Her kabin ekibi üyesi,
- (1) İşletici tarafından ilk kez kabin ekibi üyesi olarak görevlendirilmeden önce; ya da
  - (2) Aynı işletici tarafından başka bir hava aracı tipinde görevlendirilmeden önce;
- uygun hava aracı tip eğitimi ile işletici dönüşüm eğitimini ve ayrıca ilgili kontrolleri tamamlamış olacaktır.
- (b) İşletici, uygulanabildiği durumlarda, SHY-21 Yönetmeliğine uygun bir şekilde oluşturulan operasyonel uygunluk verilerinin zorunlu bölümünde tanımlanan ilgili unsurları, hava aracı tip ve işletici dönüşüm eğitim programları ve müfredatı oluşturulurken dâhil edecektir.
- (c) Hava aracı tip eğitim programı:
- (1) Temsili bir eğitim cihazında ya da gerçek hava aracında yapılan eğitimi ve uygulamayı içerecek; ve
  - (2) En azından aşağıdaki hava aracı tip eğitim unsurlarını kapsayacaktır:
    - i. Kabin ekibinin görevleri ile ilgili hava aracı tanımlamaları;
    - ii. Kabin ekibinin görevleri ile ilgili olarak kullanılan tüm emniyet teçhizatları ve sistemleri;

- iii. Her bir tipe veya varyanta ait normal ve acil durum kapıları ve çıkışlarının her kabin ekibi üyesi tarafından, normal ve acil durumlar modlarında kullanılması ve fiilen açılması;
- iv. Kokpit camları dâhil diğer çıkışların kullanımının gösterilmesi;
- v. Mevcut olduğu durumlarda, yangın ve dumandan koruma teçhizatları;
- vi. Takılı olduğu durumlarda, tahliye kaydırağı eğitimi;
- vii. Koltuk, emniyet kemer sistemi ve oksijen sistemi teçhizatlarının pilot inkapasite durumunda kullanımı.

(d) İşletilecek her bir hava aracı tipine ilişkin işletici dönüşüm eğitim programı:

- (1) Temsili bir eğitim cihazında ya da gerçek hava aracında yapılan eğitimi ve uygulamayı içerecek;
- (2) İşletici tarafından ilk kez görevlendirilen kabin ekibi üyeleri için işleticinin standart operasyon prosedürleri içerisindeki eğitimi içerecek;
- (3) Asgari, işletilecek hava aracı tipi ile ilgili aşağıdaki işleticiye özgü eğitim unsurlarını kapsayacaktır:
  - i. Kabin konfigürasyonun tarifi;
  - ii. Hava aracı içerisinde taşınan tüm taşınabilir emniyet ve acil durum teçhizatlarının yeri, çıkarılması ve kullanımı;
  - iii. Tüm normal ve acil durum prosedürleri;
  - iv. Yolcu idaresi ve kalabalığın kontrolü;
  - v. Hava aracı içerisinde taşınan ilgili bütün yangınla mücadele ve koruyucu teçhizatların kullanımını da içeren yangın ve duman eğitimi;
  - vi. Tahliye prosedürleri;
  - vii. Pilot inkapasite prosedürleri;
  - viii. Uygulanabilir güvenlik gereklilikleri ve prosedürleri;
  - ix. Ekip kaynak yönetimi.

ORO.CC.130 Farklılık eğitimi

(a) ORO.CC.125 içerisindeki gerekli eğitime ilave olarak, kabin ekibi üyesi, aşağıda belirtilenlere ilişkin bir görev almadan önce farklılıkları kapsayan uygun bir eğitimi ve kontrolü tamamlayacaktır:

- (1) Hâlihazırda işletilen hava aracı tipinin varyantı; ya da
- (2) Aşağıda belirtilenler açısından farklılık gösteren, hâlihazırda işletilen hava aracı tipi ya da varyantı:
  - i. Emniyet teçhizatları;
  - ii. Emniyet ve acil durum teçhizatlarının yeri; ya da
  - iii. Normal ve acil durum prosedürleri.

(b) Farklılık eğitim programı:

- (1) İlgili hava aracı tipine yönelik olarak, kabin ekibi üyesi tarafından ORO.CC.125(c) ve (d)'ye uygun bir şekilde tamamlanan eğitim programı ile yapılacak bir karşılaştırmaya dayanılarak gerektiği şekilde tespit edilecek; ve
- (2) Kapsam dâhilindeki farklılık eğitim konusu ile ilgili olacak şekilde temsili bir eğitim cihazında ya da gerçek hava aracında yapılacak eğitimi ve uygulamayı içerecektir.

(c) İşletici, mevcut ise, SHY-21 Yönetmeliğine uygun bir şekilde oluşturulan operasyonel uygunluk verilerinin zorunlu bölümünde tanımlanan ilgili unsurları, hâlihazırda işletilen bir hava aracı tipinin varyantına yönelik bir farklılık eğitim programı ve müfredatı oluşturulurken dâhil edecektir.

ORO.CC.135 Alıştırma

Bir hava aracı tipine dair hava aracı tip eğitimini ve işletici dönüşüm eğitimini tamamladıktan sonra, her kabin ekibi üyesi, ORO.CC.100 uyarınca gerekli olan asgari kabin ekibi sayısının bir üyesi olarak görevlendirilmeden önce tipe ilişkin gözetim altında uygun bir alıştırma sürecinden geçecektir.

ORO.CC.140 Yenileme eğitimi

- (a) Her kabin ekibi üyesi, her yıl yenileme eğitimi ve kontrolünü tamamlayacaktır.
- (b) Yenileme eğitimi, görevlendirilecek her hava aracı tipi ve/veya varyantı ile ilgili normal ve acil durum prosedürleri ve kullanım uygulamalarının alıştırma kapsamında her kabin ekibi üyesine atanan görevleri kapsayacaktır.

(c) Hava aracı tip eğitim unsurları:

- (1) Yenileme eğitimleri, yolcuların tahliyesi için her tür veya çeşit normal ve acil durum kapıları ile çıkışların kullanımının simüle edilmesi amacıyla her kabin ekibi üyesi tarafından her yıl gerçekleştirilecek dokunarak yapılan kullanım uygulamalarının alıştırma (touch-drills) içerecektir.

- (2) Yenileme eğitimleri, ayrıca 3 yılı geçmeyecek zaman aralıklarıyla aşağıda belirtilenleri ihtiva edecektir:

- i. Temsili bir eğitim cihazında ya da gerçek hava aracında, her tipe veya varyanta ilişkin normal ve acil durum çıkışlarının her bir kabin ekibi üyesi tarafından normal ve acil durum modlarında kullanılması ve fiilen açılması;
- ii. Temsili bir eğitim cihazında ya da gerçek hava aracında, hem normal hem de acil durum modlarında kokpit güvenlik kapısı ile koltuk ve emniyet kemeri sistemlerinin fiilen kullanımı ve pilot kapasite durumunda oksijen sisteminin nasıl uygulanacağına ilişkin gösterim;
- iii. Kokpit camları da dâhil diğer bütün çıkışların kullanımının gösterilmesi; ve
- iv. Takılı olduğu durumlarda, tahliye botunun veya tahliye kaydıracağının kullanımının gösterilmesi.

(d) İşleticiye özgü eğitim unsurları:

(1) Yenileme eğitimleri her yıl şunları ihtiva edecektir:

- i. Her kabin ekibi üyesi için:
  - (A) Hava aracına takılı olan ya da hava aracında taşınan tüm emniyet ve acil durum teçhizatlarının yeri ve kullanımı; ve
  - (B) Can yeleklerinin, taşınabilir oksijen ve koruyucu solunum teçhizatlarının (PBE) takılması;
- ii. Yolcu bölümünde malzemelerin yüklenmesi;
- iii. Hava aracı yüzey kirliliği ile ilgili prosedürler;
- iv. Acil durum prosedürleri;
- v. Tahliye prosedürleri;
- vi. Olay ve kaza değerlendirmesi;
- vii. Ekip kaynak yönetimi;
- viii. İlgili teçhizatlar dâhil olmak üzere havacılık tıbbi konuları ve ilk yardım;
- ix. Güvenlik prosedürleri.

(2) Yenileme eğitimleri, ayrıca 3 yılı geçmeyecek zaman aralıklarıyla aşağıda belirtilenleri içerecektir:

- i. Piroteknik (gerçek ya da temsili cihazlar) kullanımı;
- ii. Uçuş ekibi kontrol listeleri kullanımının uygulamalı gösterimi;
- iii. Hava aracında taşınanların örneği olan, koruyucu elbiseler dâhil, tüm yangınla mücadele teçhizatlarının kullanımına ilişkin gerçekçi ve uygulamalı eğitim;
- iv. Her kabin ekibi üyesi için:
  - (A) Hava aracı içerisindeki yangının söndürülmesi;
  - (B) Simüle edilmiş, kapalı, dumanla dolu bir ortamda PBE teçhizatının takılması ve kullanımı.

(e) Geçerlilik süreleri:

- (1) Yıllık yenileme eğitimlerinin geçerlilik süresi, kontrolün yapıldığı ayın sonundan itibaren 12 takvim ayı olacaktır.
- (2) (a) maddesi uyarınca gerekli olan yenileme eğitimlerinin ve kontrollerin geçerlilik süresinin son 3 takvim ayı içerisinde yapıldığı durumlarda, yeni geçerlilik süresi asıl son geçerlilik tarihinden itibaren sayılmaya başlanacaktır.
- (3) (c)(2) ve (d)(2) maddelerinde üç yılda bir gerçekleştirileceği belirtilen ilave eğitim unsurları için, geçerlilik süresi, kontrollerin yapıldığı ayın sonundan itibaren 36 takvim ayı olacaktır.

ORO.CC.145 Tazeleme eğitimi

(a) Bir kabin ekibi üyesi, ilgili son yenileme eğitimi ve kontrolünün geçerlilik süresi içerisinde önceki 6 ayda:

- (1) Hiçbir uçuş görevi almamışsa, bu tür bir görev verilmeden önce, görevlendirilecek her bir hava aracı tipi için tazeleme eğitimini ve kontrolünü tamamlayacak; ya da
- (2) Belirli bir hava aracı tipinde uçuş görevi almamışsa, görev verilmeden önce, bu hava aracı tipinde;
  - i. Tazeleme eğitimini ve kontrolünü tamamlayacak; ya da
  - ii. ORO.CC.135'e uygun bir şekilde iki alıştırma uçuşunu tamamlayacaktır.
- (b) Her bir hava aracı tipine yönelik tazeleme eğitim programı asgari şunları içerecektir:
  - (1) Acil durum prosedürleri;
  - (2) Tahliye prosedürleri;
  - (3) Her tipe veya varyanta ilişkin normal ve acil durum kapıları ve çıkışları ile kokpit güvenlik kapısının her bir kabin ekibi üyesi tarafından normal ve acil durum modlarında kullanılması ve fiilen açılması;
  - (4) Kokpit camları da dâhil diğer bütün çıkışların kullanımının gösterilmesi;
  - (5) Hava aracına takılı olan ya da hava aracında taşınan ilgili tüm emniyet ve acil durum teçhizatlarının yeri ve kullanımı.
- (c) Kabin ekibi üyesinin son yenileme eğitiminin ve kontrolünün geçerlilik süresi içerisinde yeniden uçuş görevi alması halinde, işletici tazeleme eğitimi yerine yenileme eğitimi vermeyi tercih edebilir. Eğer bu geçerlilik süresi sona ermişse, tazeleme eğitimi yerine sadece ORO.CC.125 içerisinde belirtilen hava aracı tip ve işletici dönüşüm eğitimi ile değiştirilebilir.

KISIM 2 – TİCARİ HAVA TAŞIMACILIĞI OPERASYONLARINA İLİŞKİN İLAVE GEREKLİLİKLER

ORO.CC.200 Kabin amiri

- (a) Birden fazla kabin ekibi üyesinin gerekli olduğu durumlarda, kabin ekibi oluşumunda işletici tarafından tayin edilmiş bir kabin amiri bulunacaktır.
- (b) İşletici, kabin ekibi üyelerini aşağıdaki gereklilikleri karşılamaları kaydıyla, kabin amiri olarak tayin edecektir:
  - (1) Asgari 1 yıllık görevli kabin ekibi üyesi tecrübesine sahip olmak; ve
  - (2) Kabin amiri eğitim kursunu ve ilgili kontrolü başarılı bir şekilde tamamlamış olmak.
- (c) Kabin amiri eğitim kursu, kabin amirlerinin tüm görev ve sorumluluklarını kapsayacak ve asgari aşağıda yer alan unsurları içerecektir:
  - (1) Uçuş öncesi briefing;
  - (2) Ekip ile işbirliği;
  - (3) İşletici ve yasal gerekliliklerin gözden geçirilmesi;
  - (4) Kaza ve olay raporlama;
  - (5) İnsan faktörleri ve ekip kaynak yönetimi (CRM); ve

- (6) Uçuş ve görev süresi sınırlamaları ile dinlenme gereklilikleri.
- (d) Kabin amiri, güvenlik veya emniyetin temini adına emniyet ile ilgili olmayan görevlerin durdurulması dâhil olmak üzere, işletme el kitabı içerisinde belirtilen normal ve acil durum prosedürlerinin uygulanması ve koordinasyonu hususlarında sorumlu kaptan pilota karşı sorumlu olacaktır.
- (e) İşletici, tayin edilen kabin amirinin görev yapamaz duruma gelmesi halinde, kabin amiri olarak görev yapacak en uygun niteliklere sahip kabin ekibi üyesinin seçilmesini sağlayacak prosedürleri oluşturacaktır. Bu prosedürlerde yapılacak değişiklikler, Genel Müdürlüğe bildirilecektir.

ORO.CC.205 Yer operasyonları sırasında ve öngörülemez durumlarda kabin ekibi sayısının azaltılması

- (a) Hava aracı içerisinde herhangi bir yolcunun bulunduğu her durumda, ORO.CC.100 kapsamında gerekli olan asgari kabin ekibi sayısı yolcu kabini hazır bulunacaktır.
- (b) (c) maddesinde belirtilen koşullara bağlı olarak bu sayı azaltılabilir:
- (1) Hava aracı park pozisyonunda iken yakıt alma/boşaltma işlemlerinin yapılmadığı normal yer operasyonları sırasında; ya da
- (2) Uçuşta taşınan yolcu sayısının azaldığı öngörülemez durumlar. Bu durumda, uçuş tamamlandıktan sonra Genel Müdürlüğe bir rapor sunulacaktır.
- (c) Koşullar:
- (1) Azaltılmış kabin ekibi sayısı, özellikle yolcuların tahliyesinde, eşdeğer bir emniyet seviyesi sağlandığını temin eden prosedürler işletme el kitabı içerisinde dâhil edilir;
- (2) Azaltılmış kabin ekibi içerisinde ORO.CC.200’de belirtildiği şekilde bir kabin amiri bulunur;
- (3) Hava aracının aynı katında bulunan her 50 veya 50’nin katları yolcu için asgari bir kabin ekibi üyesi gereklidir;
- (4) Hava aracı ile yapılan, birden fazla kabin ekibi üyesi gerektiren normal yer operasyonlarında, (c)(3) maddesi kapsamında tespit edilen sayı, her iki zemin seviyesi acil durum çıkışı başına bir kabin ekibi üyesi düşecek şekilde artırılacaktır.

ORO.CC.210 Görevlendirmeye ilişkin ilave koşullar

Kabin ekibi üyeleri, sadece aşağıdaki şartları karşıladıkları takdirde, göreve atanacak ve belirli bir hava aracı tipinde veya varyantında görev yapacaklardır:

- (a) SHT-CC Talimatına uygun bir şekilde verilmiş geçerli bir kabin ekibi sertifikasına sahip olmak;
- (b) İşbu Alt Bölüme uygun bir tip veya varyant konusunda gerekli niteliklere sahip olmak;
- (c) İşbu Alt Bölüm ile Ek 4’ün (Bölüm CAT) diğer uygulanabilir gerekliliklerine uymak;
- (d) İşleticinin kabin ekibi üniformasını giymek.

ORO.CC.215 Eğitim ve kontrol programları ve ilgili belgeler

- (a) İşbu Alt Bölüm uyarınca gerekli olan müfredat dâhil eğitim ve kontrol programları, Genel Müdürlük tarafından onaylanacak ve işletme el kitabı içerisinde belirtilecektir.
- (b) Bir kabin ekibi üyesi, eğitim kursunu ve ilgili kontrolü başarılı bir şekilde tamamladıktan sonra, işletici:
  - (1) Kabin ekibi üyesinin eğitim kayıtlarını ORO.MLR.115'e uygun bir şekilde güncelleyecek; ve
  - (2) Bu kabin ekibi üyesine, görevlendirildiği hava aracı tipi/tipleri ve varyantı/varyantları ile ilgili olarak güncellenmiş geçerlilik sürelerini gösteren bir liste verecektir.

ORO.CC.250 Birden fazla hava aracı tipinde veya varyantında operasyon

- (a) Bir kabin ekibi üyesi; Genel Müdürlük onayı ile dört hava aracı tipinden en az ikisinin;
  - (1) Emniyet ve acil durum teçhizatları ve tipe özgü normal ve acil durum prosedürlerinin benzer olması; ve
  - (2) Tipe özgü olmayan normal ve acil durum prosedürlerinin aynı olması kaydıyla, dört hava aracı tipinde görevlendirilmesi durumu hariç olmak üzere, üçten fazla hava aracı tipinde görevlendirilmeyecektir.
- (b) İşletici, (a) maddesi çerçevesinde ve kabin ekibi eğitimi ve nitelikleri bakımından:
  - (1) Mevcut ise, ilgili hava aracı tipine veya varyantına yönelik olarak SHY-21 Yönetmeliğine uygun bir şekilde oluşturulan operasyonel uygunluk verilerinin zorunlu bölümünde tanımlanan ilgili unsurları dikkate alarak, her bir hava aracını bir tip veya varyant olarak tespit edecek; ve
  - (2) Aşağıdaki konuların benzer olmadığı durumlarda, bir hava aracı tipine ilişkin varyantların farklı tipler olduğuna karar verecektir:
    - i. Acil durum çıkışı operasyonu;
    - ii. Taşınabilir emniyet ve acil durum teçhizatlarının yeri ve türü;
    - iii. Tipe özgü acil durum prosedürleri.

ORO.CC.255 Tek kişilik kabin ekibi operasyonları

- (a) İşletici, tek kişilik kabin ekibi operasyonlarında görevlendirilecek kabin ekibi üyelerini, bu tür bir operasyona uygun kriterlere göre seçecek, istihdam edecek, eğitecek ve yeterliliklerini kontrol edecektir.
- (b) Önceden tek kabin ekibi üyesi olarak görev deneyimi olmayan kabin ekibi üyeleri, ancak aşağıdaki şartları karşıladıktan sonra bu tür bir operasyonda görevlendirilecektir:
  - (1) (c) maddesinde gerekli görülen eğitimi ve işbu Alt Bölüm uyarınca gerekli olan uygulanabilir diğer eğitimleri ve kontrolleri tamamlamış olmak;
  - (2) İşletme el kitabı içerisinde belirtilen prosedürlere uygun bir şekilde görevlerini ve sorumluluklarını yerine getirebilme yeterliliğine sahip olduğunu doğrulayan kontrolleri başarılı bir şekilde tamamlamış olmak; ve

- (3) Uygun deneyime sahip bir kabin ekibi üyesinin gözetiminde ilgili hava aracı tipinde asgari 20 saat ve 15 sektörlük alıştırma uçuşu gerçekleştirmiş olmak.
- (c) Tek kişilik kabin ekibi operasyonlarını yansıtan aşağıdaki ilave eğitim unsurlarına özellikle vurgu yapılara kapsam dâhiline alınacaktır:
- (1) Normal ve acil durum prosedürlerinin uygulanması bakımından sorumlu kaptan pilota karşı sorumluluk;
  - (2) Özellikle kural dışı veya rahatsız edici davranışlar sergileyen yolcuların idaresi sırasında, uçuş ekibi ile koordinasyon ve iletişim kurmanın önemi;
  - (3) İşletici gerekliliklerinin ve yasal gerekliliklerin gözden geçirilmesi;
  - (4) Belgelendirme;
  - (5) Kaza ve olay raporlama; ve
  - (6) Uçuş ve görev süresi sınırlamaları ile dinlenme gereklilikleri.

ALT BÖLÜM TC – HEMS, HHO VEYA NVIS OPERASYONLARINDA GÖREV ALAN TEKNİK EKİP

ORO.TC.100 Kapsam

İşbu Alt Bölüm, bir hava aracında teknik ekip üyeleri ile yapılan ticari hava taşımacılığı kapsamına giren helikopter acil durum tıbbi hizmet (HEMS), gece görüş görüntüleme sistemi (NVIS) ile yapılan operasyonlar veya helikopter vinç operasyonları (HHO) için işletici tarafından yerine getirilecek gereklilikleri belirlemektedir.

ORO.TC.105 Görevlendirme koşulları

- (a) Ticari hava taşımacılığı kapsamındaki HEMS, HHO veya NVIS operasyonlarında yer alacak teknik ekip üyelerine ancak aşağıdaki şartları karşıladıkları takdirde görev verilecektir:
- (1) En az 18 yaşında olmak;
  - (2) Verilen görev ve sorumlulukları emniyetli bir şekilde yerine getirmeye fiziksel ve ruhsal (mental) olarak uygun olmak;
  - (3) Verilen görevleri gerçekleştirmek için işbu Alt Bölüm uyarınca gerekli olan uygulanabilir bütün eğitimleri tamamlamış olmak;
  - (4) Yapılan kontrol sonucunda işletme el kitabı içerisinde belirtilen prosedürlere uygun bir şekilde verilen tüm görevleri gerçekleştirecek yeterlilikte olduğunun tespit edilmiş olması.
- (b) Kendi hesabına ve/veya serbest (bağımsız) veya yarı zamanlı çalışan teknik ekip üyelerine görevler verilmeden önce, işletici, özellikle aşağıdakileri tespit etmek maksadıyla teknik ekip üyesi tarafından başka işleticiye/işleticilere sunulan tüm hizmetleri dikkate alarak, işbu Alt Bölümün uygulanabilir tüm gerekliliklerine uyulduğunu doğrulayacaktır:
- (1) Görev yapılan hava aracı tiplerinin ve varyantlarının toplam sayısı;
  - (2) Uygulanabilir uçuş ve görev süresi sınırlamaları ile dinlenme gereklilikleri.

ORO.TC.110 Eğitim ve kontrol

- (a) İşletici, işbu Alt Bölümün uygulanabilir gerekliliklerine uygun bir şekilde, teknik ekip üyeleri tarafından yerine getirilecek görev ve sorumlulukları kapsayacak bir eğitim programı oluşturacaktır.
- (b) Temel, işletici dönüşüm, farklılık ve yenileme eğitimlerinin tamamlanmasını müteakiben, her bir teknik ekip üyesi, normal ve acil durum prosedürlerini gerçekleştirmedeki yeterliliklerini ispatlamak için bir kontrolden geçecektir.
- (c) Her bir eğitim kursundaki eğitim ve kontrol, ilgili konuda uygun niteliklere ve tecrübeye sahip personel tarafından gerçekleştirilecektir. İşletici, kontrolleri gerçekleştiren personel hakkında Genel Müdürlüğü bilgilendirecektir.

ORO.TC.115 Temel eğitim

Her bir teknik ekip üyesi, işletici dönüşüm eğitimi almadan önce, aşağıdaki hususları içeren temel eğitimi tamamlayacaktır:

- (a) Teknik ekibin yerine getirmesi gereken görev ve sorumluluklar ile ilgili tüm unsurları kapsayan, havacılık alanındaki genel teorik bilgiler ile havacılık mevzuatı;
- (b) Yangın ve duman eğitimi;
- (c) Operasyon tipine ve alanına uygun, karada ve suda hayatta kalma eğitimi;
- (ç) Havacılık tıbbi konuları ve ilk yardım;
- (d) İletişim ve ORO.FC.115 ile ORO.FC.215'in ilgili CRM unsurları.

ORO.TC.120 İşletici dönüşüm eğitimi

Her bir teknik ekip üyesi aşağıda yer alan konuları tamamlayacaktır:

- (a) İlgili CRM unsurlarının dâhil olduğu, işletici dönüşüm eğitimi,
  - (1) İşletici tarafından teknik ekip üyesi olarak ilk kez görevlendirilmeden önce; ya da
  - (2) Farklı bir hava aracı tipine ya da sınıfına geçildiğinde, (b) maddesinde belirtilen teçhizatların veya prosedürlerin farklı olması halinde.
- (b) İşletici dönüşüm eğitimi aşağıda yer alan konuları kapsayacaktır:
  - (1) Hava aracında taşınan tüm emniyet ve hayatta kalma teçhizatlarının yeri ve kullanımı;
  - (2) Tüm normal ve acil durum prosedürleri;
  - (3) HEMS, HHO veya NVIS operasyonları esnasında pilota yardımcı olması amacıyla hava aracındaki ya da yerdeki görevleri gerçekleştirmek için kullanılan hava aracına yerleşik teçhizatlar.

ORO.TC.125 Farklılık eğitimi

- (a) Her bir teknik ekip üyesi, hâlihazırda işletilen tiplerdeki ya da varyantlardaki teçhizatlarda veya prosedürlerde değişiklik olduğunda farklılık eğitimini tamamlayacaktır.

(b) İşletici, bu farklılık eğitiminin ne zaman gerekli olacağını işletme el kitabında belirtecektir.

ORO.TC.130 Alıştırma uçuşları

İşletici dönüşüm eğitiminin tamamlanmasının ardından, her bir teknik ekip üyesi, HEMS, HHO veya NVIS operasyonlarında gerekli teknik ekip üyesi olarak görevlendirilmeden önce alıştırma uçuşları gerçekleştirecektir.

ORO.TC.135 Yenileme eğitimi

- (a) Her bir teknik ekip üyesi, her 12 aylık periyot içerisinde, görevlendirildiği hava aracı tipi veya sınıfı ve teçhizatlar ile ilgili olarak yenileme eğitiminden geçecektir. CRM unsurları, yenileme eğitimlerinin tüm uygun safhalarına entegre edilecektir.
- (b) Yenileme eğitiminde, teorik ve pratik eğitim ile uygulama safhası bulunacaktır.

ORO.TC.140 Tazeleme eğitimi

- (a) Son 6 ayda görev almayan her teknik ekip üyesi, işletme el kitabı içerisinde belirtilen tazeleme eğitimini tamamlayacaktır.
- (b) Son 6 aylık sürede belirli bir hava aracı tipinde veya sınıfında uçuş görevleri gerçekleştirilmeyen teknik ekip üyesi, kendisine bu tipte veya sınıfta görev verilmeden önce, aşağıda belirtilenlerden birini tamamlayacaktır:
- (1) Bu tipe veya sınıfa dair tazeleme eğitimi; ya da
  - (2) Bu hava aracı tipinde veya sınıfında iki adet alıştırma sektörü.

ALTBÖLÜM FTL – UÇUŞ VE GÖREV SÜRESİ SINIRLAMALARI İLE DİNLENME GEREKLİLİKLERİ

Uçuş ve kabin ekibi üyeleri ile işleticilerin uyması zorunlu olan uçuş ve kabin ekibi üyelerine yönelik uçuş ve görev süresi sınırlamaları ile dinlenme gerekliliklerine ilişkin düzenleme, SHT-FTL Talimatı ile yapılmıştır.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

EK – 1

BİLDİRİM Uçuş Operasyonlarına dair SHT-OPS Talimatına uyumlu olarak;
İşleticinin; Adı: İşleticinin kurulduğu ya da bulunduğu yer ile operasyonların yönetildiği yer: Sorumlu Müdürün adı ve iletişim bilgileri:
SHY-M Yönetmeliğine uygun sürekli uçuşa elverişlilik yönetim organizasyonu Kuruluşun adı ve adresi ile onay referansı (EASA Form 14 kapsamında)
Hava aracı operasyonu
Operasyonun başlangıç tarihi/değişikliğin uygulama tarihi:
Operasyon türü/türleri: ☐ Bölüm NCC: (yolcu ve/veya kargo olup olmadığını belirtiniz) ☐ Bölüm SPO: (hangi faaliyet türü olduğunu belirtiniz)
Hava aracı türü/türleri, tescili/tescilleri ve ana üssü:
Alınan onaylara ilişkin ayrıntılar (varsa, özel onayların listesini bildirmeye ekleyiniz)
Alınan özel operasyon yetkilerine ilişkin ayrıntılar (varsa, bu yetkileri ekleyiniz)
Yerine uygulanan AMC referansları ile birlikte alternatif uyumluluk yöntemleri listesi (bildirmeye ekleyiniz)
Açıklamalar
☐ İşletme el kitabı dâhil olmak üzere, yönetim sistemi belgeleri, Bölüm ORO, Bölüm NCC (Avrupa Komisyonu'nun 800/2013 sayılı Mevzuat Ek 3), Bölüm SPO (Avrupa Komisyonu'nun 379/2014 sayılı Mevzuat Ek 2) ve Bölüm SPA içerisinde yer alan uygulanabilir gereklilikleri yansıtmaktadır. Tüm uçuşlar, işletme el kitabında belirtilen prosedürlere ve talimatlara göre gerçekleştirilecektir.
☐ İşletilen tüm hava araçları, geçerli bir uçuşa elverişlilik sertifikasına sahiptir ve SHY-M Yönetmeliğine uygundur.
☐ Tüm uçuş ekibi üyeleri ve söz konusuysa kabin ekibi üyeleri, uygulanabilir gerekliliklere uygun bir şekilde eğitimden geçirilmiştir.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

(Uygunsa)

İşletici, resmi olarak tanınan bir endüstri standardını uygulamakta ve buna uygunluğu ispatlamaktadır.

Standart referansı:

Sertifikalandırma kuruluşu:

Son uygunluk denetiminin tarihi:

Operasyonda yapılan ve işbu bildirimde açıklanan bilgileri etkileyen herhangi bir değişiklik Genel Müdürlüğe bildirilecektir.

İşletici, işbu bildirimde açıklanan bilgilerin doğru olduğunu onaylamaktadır.

Tarih, Sorumlu Müdürün adı ve imzası